

CEESEN-BENDER

Ukrepi za zmanjšanje energetske revščine,
povezane z gradnjov ranljivih soseskah

Dosežek D4.3.*

Gradivo za usposabljanje o svetovanju ranljivim skupinam

Raven razširjanja: Javna

WP4 Vzpostavitev orodij za usklajevanje in podporo

2024

Co-funded by
the European Union

CENTRAL & EASTERN EUROPEAN
SUSTAINABLE ENERGY NETWORK
CEESEN-BENDER

Razpis: LIFE-2022-CET

Tema: Obravnava gradbenih posegov v ranljivih območjih (LIFE 2022-CET-ENERPOV)

Shema financiranja: Program Evropske unije za okolje in podnebne ukrepe (LIFE 2021-2027)

Grant Agreement no: LIFE 101120994

Pogodbeni datum predložitve: 31-08-2024

Dejanski datum predložitve: 31-08-2024

Grant agreement no	LIFE 101120994
Naslov projekta	Ukrepi za zmanjšanje energetske revščine, povezane z gradnjo v ranljivih soseskah
Številka in naslov dosežka	D4.3. Gradivo za usposabljanje o svetovanju ranljivim skupinam
Raven razširjanje	PUB- javna
Vrsta poročila	R – Dokument, poročilo
Delovni paket	WP4
Vodja delovnega paketa	CA
Avtorji	Eva Suba, Karine Jegiazarjana

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno avtorjeva in ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije.

Niti Evropska unija niti organ, ki dodeljuje pomoč, nista odgovorna za njih.

Ozadje projekta CEESEN-BENDER

Glavni cilj projekta "Ukrepi za zmanjšanje energetske revščine, povezane z gradnjo v ranljivih soseskah" (tj. CEESEN-BENDER), ki se je začel izvajati 1. septembra 2023, je **opolnomočiti in podpreti ranljive lastnike stanovanj in najemnike, ki živijo v stavbah, zgrajenih po Drugi svetovni vojni in pred letom 1990 v petih državah srednje in vzhodne Evrope (SVE):** Hrvaška, Slovenija, Estonija, Poljska in Romunija. Projekt bo pomagal pri procesu prenove z prepoznavanjem glavnih ovir in oblikovanjem zanesljivih podpornih storitev, ki vključujejo lastnike stanovanj, njihova združenja in upravnike stavb.

Projekt CEESEN-BENDER, ki ga koordinira Društvo za oblikovanje trajnostnega razvoja (DOOR), združuje vodilne raziskovalce in strokovnjake s tega področja iz šestih držav: **Hrvaške** (Society for Sustainable Development Design / DOOR, Medjimurje Energy Agency Ltd. / MENE, EUROLAND Ltd. / Euroland, GP STANORAD Ltd. / GP STANORAD), **Estonije** (Univerza v Tartuju / UTARTU, Regionalna energetska agencija Tartu / TREA, Estonska zveza stanovanjskih združenj / EKYL), **Slovenije** (Lokalna energetska agentura Spodnje Podravje / LEASP), **Romunije** (Lokalna energetska agencija Alba / ALEA, Občina Alba Iulia / ALBA IULIA), **Poljska** (Mazovijska energetska agencija / MAE, Stanovanjska zadruga Warszawska Spółdzielnia Mieszkaniowa - The Warsaw Housing Cooperative / WSM), **Nemčija** (Climate Alliance) in **Srednje-vzhodnoevropska mreža za trajnostno energijo** (CEESEN).

Gradivo za usposabljanje o svetovanju ranljivim skupinam

povečati kapacitete za svetovanje ranljivim skupinam

Glavni cilj usposabljanja je povečati strokovno znanje ter zagotoviti smernice s svetovanjem upravnikom stavb, združenjem lastnikov stanovanj ter najemodajalcem, kakor tudi vključevanje ranljivih gospodinjstev.

Kazalo

Priročnik in gradivo.....	7
Navodila za predavatelje	7
Uvod in prebijanje ledu.....	9
Prebijanje ledu: Vaja ABC: 30 minut	9
Modul 1: Social Družbeni vidiki energije.....	11
Vzroki energetske revščine: Vaja.....	11
Deljenje in ponovni pregled Igre situacij (predhodna vaja).....	12
Družbeni vidiki energije	14
Energetsko vedenje.....	16
Neobvezno: Predstavitev Dom - Hiša	18
Temeljni izziv: Stvari ne vidimo enako	19
Dinamika moči: Asimetrične informacije – razumevanje ranljivih gospodinjstev v procesu obnove	19
Razumevanje perspektive lastnika stanovanja	20
Modul 2: Vključevanje deležnikov.....	23

Potentialni sprožilci odločanja.....	24
Vključevanje ključnih deležnikov: Metoda skupnega ustvarjanja.....	25
Spodbujanje sodelovanja.....	28
Skupinske vaje:Določanje potreb deležniških skupin–z uporabo metode “Persona”	29
Analiza potreb ter interesov deležnikov za sodelovanje.....	31
Nasveti za komunikacijo z ranljivimi gospodinjstvi	34
Komunikacijske strategije.....	36
Izbirni diapozitivi o dobrih praksah komunikacijskih kampanj.....	37
Modul 3: Ovire pri vključevanju deležnikov.....	38
Prilagoditev cikla sprejemanja tehnologije pri odločitvi o prenovi: Predsodki in skepticizem	39
Skupinske vaje: Kako doseči pragmatike?	40
Asimetrične informacije	41
Modul 4: Delo s stanovalci	42
Nenasilna komunikacija.....	42
Reševanje konfliktov in porušene skupinske dinamike.....	45
Ustvarjanje možnosti za energetska varčevanje ter obnove: praktični mehki ukrepi, obnova, strategije in financiranje	46
Energetska učinkovitost za varčevanje z energijo	46
Kombiniranje mehkih in trdih ukrepov	50
Ukrepi občin: Kako to uresničiti?	52
Zbirka orodij: Vse na enem mestu (One-Stop Shops - OSS).....	54
Finančna podpora za obnovo stavb: Raziskovanje možnosti preko nacionalne ravni.	55
Nekaj pomembnih dejstev o energetske učinkovitosti stavb	67

Dobre prakse finančnih instrumentov za energetska revna gospodinjstva	68
Inventar virov za usposabljanje.....	69
Aneks 1: Spletne povezave na glavno usposabljanje.....	75
Aneks 2: Vprašalnik	76
Aneks 3: Pravila usposabljanja, Pismo udeležencem o odgovornosti in zaupnosti.....	91
Aneks 4. Gradivo za udeležence	94

Priročnik in gradivo

NAVODILA ZA PREDAVATELJE

Usposabljanje je namenjeno podpori udeležencem pri oblikovanju lastnih strategij vključevanja lastnikov stanovanj v energetske revščine ali ranljivih situacijah v ukrepe prenove ob upoštevanju potrebnih človeških interakcij, socialnih veščin. Izvajalci usposabljanja module in vsebino kombinirajo in usklajujejo glede na analizo potreb udeležencev. Če se ugotovi potreba po podrobnejši obravnavi določene teme, so bila pripravljena dodatna gradiva, ki so na voljo za prenos. Neposredne povezave za prenos so predstavljene v ustreznih razdelkih. Gradiva za vaje, ki jih je mogoče urejati, so povezana s spodnjo preglednico.

Pred pričetkom usposabljanja je potrebno opraviti:

- [Vprašalnik za udeležence](#) in analizo, ki jo izvedejo predavatelji, da bi boljše razumeli ozadje obstoječega stanja in potreb udeležencev.
- [Uvodno elektronsko pošto](#) z vsemi potrebnimi informacijami za udeležence, vključno z:
 - [Predhodno vajo](#), ki jo izvedejo udeleženci in bi odražala njihove učne cilje ter »Igra situacij«:
 - [Online usposabljanje pred usposabljanjem v obsegu 10 ur](#) da opravijo internetni tečaj EPAH (Energy poverty compact).

Pripravljena gradiva predstavljajo temelj usposabljanja. V tabeli sta prikazana vrsta gradiva in spletna lokacija. Zbrana in razvrščena so bila tudi dodatna gradiva, ki jih je mogoče uporabiti za razširitev ali nadgradnjo tega usposabljanja :

Datoteka za prenos	Opis	Vrsta gradiva
Usposabljanje v PPT	Glavno usposabljanje z zapiski govorcev	Glavno usposabljanje
Gradivo za udeležence	Gradivo za usposabljanje za udeležence s podrobnim besedilom in grafikami	Gradivo
Nenasilna komunikacija v PPT	Tema obravnava dodatno gradivo za usposabljanje o nenasilni komunikaciji	Dodatno gradivo
Vključevanje deležnikov v PPT	Tema obravnava dodatno gradivo o procesu soustvarjanja z namenjenem vključevanju deležnikov v načrte prenove	Dodatno gradivo
Dom – hiša v PPT	Tema obravnava dodatno gradivo namenjeno razumevanju perspektive lastnikov stanovanj v primeru težav	Dodatno gradivo
Predsodki in skepticizem v PPT	Tema je osredotočena na dodatna gradiva namenjena razumevanju pomanjkanja zaupanja in načinov njegovega premagovanja	Dodatno gradivo
Ustvarjanje možnosti prihrankov energije in obnove	Tema osredotočena na ukrepe za energetske učinkovitost, mehke ukrepe za varčevanje z energijo, podporne ukrepe za obnove in možnosti financiranja.	Dodatno gradivo
CEESEN-BENDER 10 korakov prenove v večstanovanjski stavbi	Letak za lastnike in najemnike: Podpora pri procesu prenove	Dodatno gradivo
Grafika, ki jo je mogoče urejati	Grafike, vključene v učna gradiva	Dodatno gradivo

Uvod in prebijanje ledu

Diapozitivi za prenos.
Gradivo za usposabljanje lahko
[tukaj prenesete](#)

Prebijanje ledu: Vaja ABC: 30 minut

Začnemo s spoznavanjem drug drugega in igranjem igre.

Ice, ice, baby...

Izberite črko iz ABC! Ne skrbite, če tudi drugi uporabljajo isto črko.

Vzemite list papirja, nanj napišite svoje ime in se opišite z besedami, ki se začnejo z izbrano črko. Uporabite čim več besed.

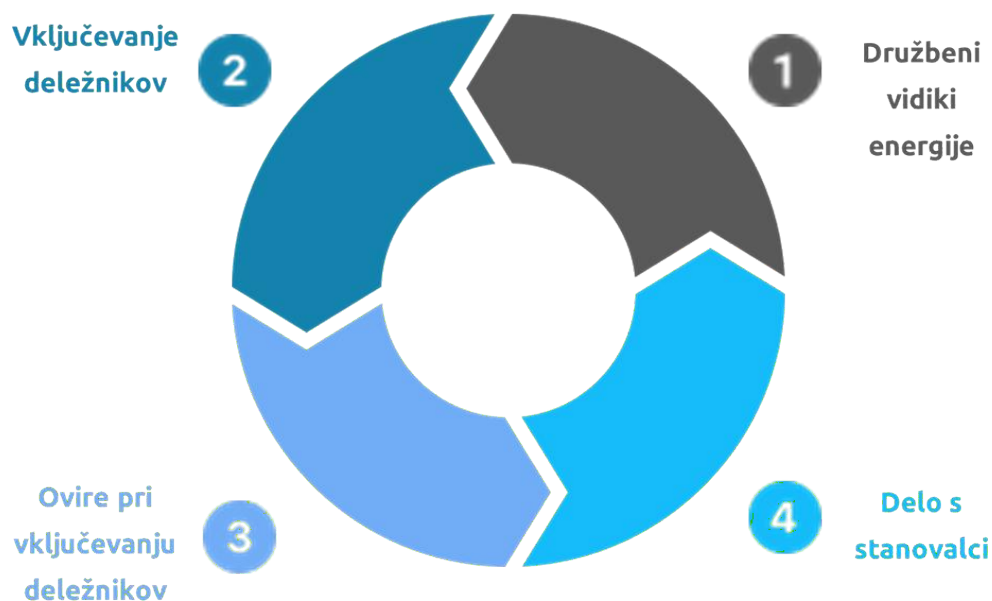
Za predstavitev imate 2 minuti.

1. Izberite črko iz ABC! Ne skrbite, če drugi uporabijo isto črko.
2. Vzemite list papirja in nanj napišite svoje ime ter se opišite z besedami, ki se začnejo z izbrano črko. Uporabite čim več besed.
3. Da se predstavite drug drugemu imate na voljo 2 minuti.
4. Liste papirja nalepite na Flipchart ter jih pustite tam vse do konca usposabljanja.

Določite ton usposabljanja: Dobrodošli na usposabljanju. V 8 urah bomo raziskali, kako lahko svojim sodelavcem in drugim strokovnjakom pomagate podpreti lastnike stanovanj v ranljivih situacijah, da se podajo na zahtevno pot energetske učinkovite prenove. Poskušali vas bomo podpreti pri reševanju konkretnih izzivov v vaših situacijah, saj je reševanje problemov pogosto povezano s spremembo vedenja. Lastniki stanovanj v stanovanjski stavbi bodo imeli različne odnose in vedenje, zaradi česar je pogosto težko skupaj sprejemati premišljene odločitve, še posebej, če je rezultat velika naložba tako finančnih kot čustvenih virov. Med tem procesom se bodo verjetno morali prebiti skozi gozd čustev in potencialno bodo lahko postavili temelje za dolgoročno spremembo vedenja. Skozi to pot lahko rastejo: tako kot strokovnjaki in kot posamezniki ter postanejo pomembnejši del skupnosti.

Nato je prikazan dnevni red, pri čemer je pojasnjeno, da vsak razdelek ustreza razdelkom v gradivu za udeležence, kjer so vključene dodatne in bolj podrobne informacije. PPT je neposredno povezan z vsakim razdelkom digitalnega gradiva, kar omogoča enostavno preklapljanje med datotekami. Omenite, da so razdelki gradiva, označeni s številkami 1 – 2 – 3 – 4 Naslov je namenjen podpori.

Slika 1 Znak označuje 4 razdelke. Vsak del je označen z ustreznim simbolom tako v gradivu kot v predstavitvi, kar omogoča enostavno orientacijo med gradivi.

Pravila treninga: Povzetek

1. **Bodite točni in pripravljeni:** Na vse dogodke pridite pravočasno.
2. **Spoštujte moderatorja (trenerja) in ostale udeležence:** Pokažite spoštovanje do izvajalca usposabljanja, gostujočih govorcev in drugih udeležencev, tako da pozorno poslušate, se vzdržite motečega vedenja in ohranite pozitiven odnos med celotnim usposabljanjem ali delavnico.
3. **Spoštujte raznolikost:** Do vseh udeležencev bodite spoštljivi ne glede na njihove izkušnje, ozadje in stališče.
4. **Sprejmite nestrinjanje:** Sprejmite povratne informacije udeležencev in spoštujte njihovo mnenje.
5. **Sledite navodilom in smernicam:** Upošteвайте navodila, ki ste jih dobili in sledite smernicam in pravilom treninga ali delavnice. Za nemoten potek dela je to ključnega pomena.
6. **Materiale in opremo, ki so na voljo za usposabljanje uporabljajte skrbno in previdno.**
7. **Brez soglasja ne snemajte ali fotografirajte dogodka.**
8. **Če potrebno vprašajte za pojasnilo:** V primeru, da imate vprašanje ali potrebujete razlago na kakšno temo treninga, ne oklevajte samo vprašajte.
9. **Sodelujte cel čas usposabljanja.**
10. **Pridobljeno znanje in spretnosti** vzemite s seboj.

Slika 2 Pred začetkom se prikažejo pravila usposabljanja, pri čemer je poudarjeno pravilo o spoštovanju različnosti mnenj. Ta pravila so namenjena podpori našemu skupnemu delu. Postavite vprašanja ali izrazite željo za razpravo o katerem koli pravilu. Pravila usposabljanja, odgovornost

1 Družbeni vidiki energije

Modul 1: Družbeni vidiki energije

Vzroki energetske revščine: Vaja

Exercise: Drivers of Energy Poverty

Form Pairs. Each pair receives 8 cards with 8 words:

- Health
- Education
- Disability
- Gender
- Social relations
- Race
- Being a member of migrant or ethnic minority
- Housing tenure (tenants or owners)

You have 5 minutes. Choose the one card that you think is NOT a factor that contributes as vulnerability to energy poverty.

After choosing, explain to the other pairs why you chose that card.

1 Social aspects of energy

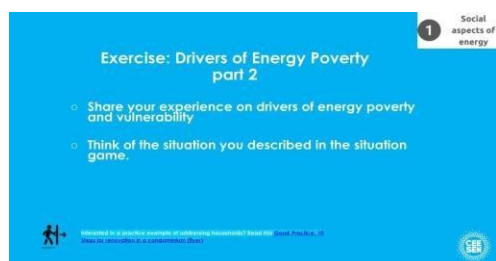
5 min. Formiranje skupin po 2-3 osebe

Udeleženci naj izberejo kartico za katero menijo, da ni vzrok energetske revščine ter ranljivosti. Ko je kartica izbrana morajo drug drugemu razložiti zakaj so jo izbrali.

V tem delu udeleženci pridobijo razumevanje osnovnih vzrokov in dejavnikov, ki določajo energetska revščina. Udeleženci so razdeljeni v pare, pri čemer vsaka skupina prejme karte, na katerih so navedeni dejavniki energetske revščine. Od udeležencev se pričakuje da razpravljajo in izberejo karto, ki naj ne bi bila dejavnik, ki prispeva k energetske revščini, ter podajo svoje razlage. Na koncu se razkrije, da take karte ni – vsi navedeni dejavniki so potrjeni z raziskavami in so vzroki energetske revščine. Predavatelj/trener naredi zaključek ter poudari lahko gospodinjstva trpijo zaradi več dejavnikov hkrati ali njihove kombinacije, kar jih uvršča med energetska revna gospodinjstva.

Udeleženci so prav tako povabljeni, da delijo svoje izkušnje glede vzrokov energetske revščine in ranljivosti ter jih povežejo s situacijami, ki so jih opisali v fazi pred usposabljanjem v igri situacij.

Deljenje in ponovni pregled Igre situacij (predhodna vaja)

Pari so razdeljeni. Udeležence se prosi, da se predstavijo v eni povedi ter delijo svoje izkušnje glede vzrokov energetske revščine in ranljivosti. Spomnijo se naj »Igre situacij« in svojo situacijo povzamejo v 1 minuti. Pozvani so, da se povežejo s situacijo ter skušajo prepoznati dejavnike energetske revščine in ranljivosti, ki so v tej situaciji prisotni.

Po seji deljenja so udeleženci pozvani, da še enkrat pogledajo svojo izbrano karto. Ker so vse karte dejavniki energetske revščine, se razkrije, da udeleženci morda ob izbiri karte niso popolnoma razumeli, zakaj je ta dejavnik vzrok energetske revščine. Izbrane karte pritrdijo na flipchart, predavatelji pa pojasnijo, da se lahko mnenja med usposabljanjem spremenijo, in da bo skupina na koncu usposabljanja ponovno pregledala flipchart ter preverila ali so se mnenja spremenila.

Priporočila za izvajalce: Naredite 2 skupini – razdelite krog na 2 - 10min. " Udeleženci zapišejo zapiske na papir in jih nalepijo na flipchart. V nalogah pred usposabljanjem ste bili pozvani, da razmislite o 1 specifični situaciji, v kateri se želite posvetovati z energetsko revnimi gospodinjstvi in ranljivimi skupinami glede procesa prenove. Podrobneje ste opisali:

Na katere načine in v katerem trenutku

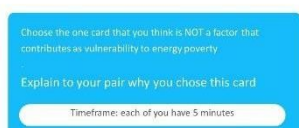
V tej situaciji menite, da potrebujete specifične informacije ali podporo, da bi lahko svetovali gospodinjstvom na najboljši možni način, da bi se počutili udobno v procesu prenove. V svoji skupini delite izkušnje, ki jih imate s podobnimi situacijami ter če ste našli rešitve za obravnavo ranljivosti gospodinjstva. Vključite tudi njihove predhodne vaje pred usposabljanjem – povabite tiste, ki so opisali kaj konkretnega."

Prenesite karte za vajo: [TUKAJ](#)

Health

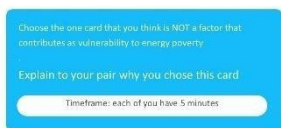
Education

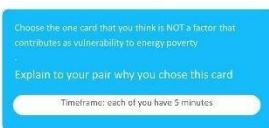
Disability

Gender

Social relations

Trust

Housing tenure

Družbeni vidiki energije

Kako je lahko energija družabna?

V tem delu udeleženci spoznajo povezave med energetske in družbenimi vprašanji, povezave kulturnih in družbenih vidikov ter energetska vedenja. Razdelek se začne z ogledom [video](#), ki pojasnjuje te medsebojne povezave. Po ogledu videa so udeleženci povabljeni, da razmislijo, katere značilnosti in vidiki z videa, so jih najbolj pritegnili in kaj bi želeli posebej izpostaviti.

Po razpravi o videu so povabljeni, da delijo primere iz svojih delovnih izkušenj, kjer so za vključevanje deležnikov v projekt potrebovali družbeno strokovno znanje.

Priporočila za izvajalce: " Poraba energije ima družbeno naravo. Omogoča koristne storitve, ki omogočajo delovanje običajnih družbenih dejavnosti

Zakaj potrebujemo družbeno strokovno znanje?

- Ena ključnih ovir je zaupanje
- Način pristopa k problemu delitve spodbud
- Ublažitev asimetričnih informacij
- Boljše razumevanje občutkov in čustev
- Izboljšanje komunikacije z sodelujočimi deležniki
- Politike, ki se naslanjajo na visoke energetske obremenitve, pogosto ne dosežejo skupnosti z najnižjimi dohodki

- Energetsko vedenje je vpeto v družbene vloge ljudi

- Družbene strukture, vrednote in dinamika oblikujejo in so hkrati oblikovane z zasnovo in delovanjem energetskih sistemov
- Energetski sistemi in poraba energije vključujejo delo, vedenje in odločitve ljudi
- Odločitve z energijo niso povsem racionalne
- Dostop do energije je neenak
- Pravičnost je energetska tranzicija

" Elektrifikacija gospodinjstev se je enako nanašala na vlogo žensk kot gospodinj ter na širšo dinamiko spolov pri uporabi gospodinjstevskih tehnologij, kot tudi na nove naprave in infrastrukturo"

Po uvodnem videu, diapozitiv prikazuje razloge za potrebo po družbeni strokovnosti ter izpostavlja pomen boljšega razumevanja čustev.

Priporočila za izvajalce: Povezava z naslednjim diapozitivom: toda kako je živeti v energetske revščini? S tem se je težko poistovetiti, če tega nisi osebno izkusil. Tudi če so tehnične rešitve smiselne, obstaja še veliko pomembnih vidikov, povezanih z občutki in čustvi. Sledi video občine Brest, ki je organizirala kampanjo, v okviru katere so intervjuvali ljudi v ranljivih situacijah, da bi bolje razumeli njihova čustva in doživljanje. Video prikazuje

občutek skupnosti in gledalca popelje v njihovo izkušnjo. Če na primer ljudje niso seznanjeni, da je toplina povezana z zdravjem, in se odločijo prihranke, pridobljene z energetske prenovo, porabiti za kaj drugega kot za dodatno ogrevanje, potem ne pride do povečanja temperature v prostoru in s tem do izboljšanja zdravstvenega stanja, povezanega z mrazom znotraj gospodinjstva. ([Kako delujejo intervencije za energetske revščine in zdravje? - ScienceDirect](#))

Primer: Če se oseba boji dolgov, izgube nadzora nad ogrevanjem ter možnih dodatnih stroškov zaradi posega, je treba prilagoditi ukrepe, da se te skrbi odpravijo ter osebo prepriča v sodelovanje.

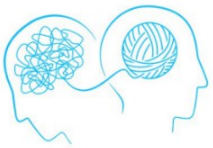
Kot praktičen primer komunikacije pri izvajanju podpornih ukrepov za energetske revščine je prikazan video občine Brest. Video prikazuje izkušnjo življenja v energetske revščini. [Video](#): Maison de Sens predstavlja primer kjer lahko cela skupnost razume borbe energetske revnih. Udeležence videoposnetka se prosi, da podelijo svoje vtise.

V videoposnetku ste slišali različne ljudi, ki so razlagali, kako živijo in kako se počutijo v ranljivem položaju kot energetske revno gospodinjstvo. Videli ste tudi slike in posnetke gradnje in delovanja demonstracijskega prostora v nakupovalnem središču v mestu Brest. Ta demonstracijski prostor je simuliral stanovanje gospodinjstva, ki živi v energetske revščini in zmanjšuje porabo energije, da bi s tem prihranilo denar. Rezultat so bile plesen, mraz ter vlažni prostori saj stanovanje ni imelo izoliranih oken in sten. Obiskovalci razstave so med sprehodom po prostorih nosili slušalke ter slišali iste zgodbe in glasove, kot ste jih pravkar slišali vi, ter še nekaj dodatnih. Na ta način so se sokrajani lahko na osebni ravni vživeli v čustva in vpliv energetske revščine. Zakaj se je občina odločila za ta pristop? Mesto Brest je že pred leti prepoznalo problem energetske revščine. Namesto da bi ga reševati zgolj s socialnimi transferji ali prenašanjem odgovornosti na prebivalce, so se odločili aktivno spoprijeti z izzivom in sistematično razvili ukrepe za boj proti energetske revščini, vključno s programi podpore in vključevanjem prebivalcev, ki niso energetske revni. Tak pristop upošteva, da so za izvajanje teh programov potrebni finančni in človeški viri, saj gre za javna sredstva, torej denar samih prebivalcev.

Občina je želela, da tudi tisti, ki problema energetske revščine ne poznajo, razumejo, kako se porabijo njihovi davki. Skozi to impresivno izkušnjo jim je to tudi uspelo.

Energetsko vedenje

Ta del podrobneje obravnava vidike energetskega vedenja in odločanja. Pojasnjeno je, da ljudje ne sprejemajo odločitev povsem racionalno ter da obstaja več dejavnikov, ki vplivajo na to racionalnost. Pojasnjen je tudi kulturni vidik energetskega vedenja, so kulture kjer so se ljudje navadili živeti v hladnejših stanovanjih, v drugih pa nasprotno, pretirano ogrevajo prostore. To vpliva tudi na norme in vedenjske vzorce, povezane z rabo energije. Razložene so povezave med posameznimi kulturnimi vidiki, ki so povezane z energetskimi kulturami. Razumevanje energetskega vedenja ter kompleksnosti človeških odločitev omogoča globlji vpogled v ovire in spodbudne dejavnike pri energetske prenovi stavb. Diapozitiv, ki prikazuje sestavne dele energetskih kultur, zaključuje 1. razdelek.

Ljudi su komplicirani	Samoidentifikacija: Jaz kot porabnik energije
• Pretpostavljalo se da ljudi uvijek biraju najprofitabilniju mogućnost za sebe • Pojedinci su se smatrali izoliranim od društvenih konteksta, poput svakodnevnih životnih aktivnosti i drugih društvenih struktura. https://www.renoverty.com/en/energy-efficiency	"Ko kuham doma, razmišljam da želim jest in ne da uporabljam energijo"

Izvedite več o vedenjskih dejavnikih in prenovah: [Kliknite tukaj](#)

Priporočila za izvajalce: Najprej so bile odločitve lastnikov stanovanj razumljene skozi neoklasično ekonomijo in teorije sprejemanja tehnologije. Raziskave odločitev lastnikov stanovanj za izvedbo energetskih prenov so najprej temeljile na neoklasični ekonomiji in teorijah sprejemanja tehnologije.

Izvedite več o vedenjskih dejavnikih in prenovah: [RENOVERTY training](#)

Ko gre za vsakdanje življenje v domovih, se ljudje ne dojemajo kot porabniki energije, vendar jo porabljajo nezavedno med opravljanjem svojih običajnih dejavnosti in rutin. Kljub temu pa lahko, ko se jih sprašuje, običajna dejanja povežejo z vidiki energetske učinkovitosti.

Energetsko vedenje

Več vidikov vpliva, kako se obnašamo do energije

- Psihološki
- Kulturni
- Tehnični
- Ekonomski
- Družbeni

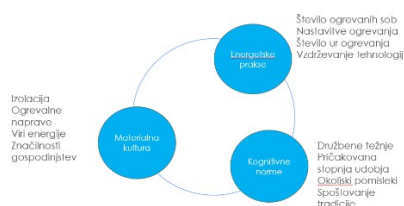

Energetsko vedenje in družbeni vpliv

Priseljenci in kulturne manjšine prinašajo različna energetska vedenja. Ko dajete energetske nasvete družini, ki prihaja iz drugačnega okolja in ima drugačno energetska vedenje, moramo biti občutljivi in razumevajoči do te razlike, ne vsiljevati -> razumeti ozadje -> povezava do naslednjega diapozitiva (slida).

Moja kultura kot energetska kultura

Janet Stephenson et al. (2010). Energy culture: A framework for understanding energy behaviour. 30(12), 4120-4129. doi:10.1016/j.enpol.2010.05.069

Prehod na naslednji diapozitiv: Čustvene povezave vplivajo na odločitve. Če informacije o energetske učinkovitosti v domovih vzbujajo pozitivna čustva, je verjetno, da se bo povečala EE.

Neobvezno: Predstavitev Dom - Hiša

Ta razdelek ponuja podporno gradivo o mehkih ukrepih za doseganje energetske prihrankov z obravnavo razlike med pojma dom in hiša, da bi bolje podprla predstavitev na to temo, ki se lahko izvede kot del modula 2, za poglobljeno obravnavo. Navodilom sledijo predstavitevni diapozitivi.

Diapozitivi prezentacije se lahko prenesejo ločeno: [Kliknite TUKAJ](#).

Začnite svojo predstavitev z osrednjim vprašanjem, ki bo uokvirilo celotno razpravo. To vprašanje bi moralo takoj pritegniti vaše občinstvo in jih spodbuditi k razmišljanju o lastnih predpostavkah:

Uvodno vprašanje: Kako govorimo o eni in isti stvari?

Yes, but differently

- Building renovation is about **Homes**
- We tend to be very technical when it comes to renovation
- As experts, we treat the buildings as and physical structures
- Homeowners do not automatically connect all the technical specifications with the improvement of their quality of life

Ko postavite to vprašanje, upoštevajte, da čeprav morda razpravljamo o istih fizičnih strukturah, se naši pogledi bistveno razlikujejo:

Ja, samo drugače

- Obnova zgradb se nanaša na domove,
- Ko pride do prenove smo ponavadi zelo tehnični,
- Kot strokovnjaki obravnavamo stavbe kot fizične strukture,
- Lastniki stanovanj ne povezujejo samodejno vseh tehničnih specifikacij z samodejno z izboljšanjem kakovosti svojega življenja.

To spoznanje uporabite kot prehod v osrednji koncept, ki bo oblikoval vašo predstavitev – da različne zainteresirane strani dobesedno vidijo stvari različno:

Temeljni izziv: Stvari ne vidimo enako

Dom - hiša

Gospodinjstva vidijo hišo kot prostor v katerem živijo in ki imajo smisel

Pogled lastnikov stanovanj

Arhitekti, inženirji in energetski svetovalci razlagajo in poskušajo hišo oblikovati kot materialno strukturo

Pogled oblikovalcev politik

	House	Home
Approach	Techno-economic	Socio-technical
Intervention	Just improving design, technologies, or other physical aspects of domestic buildings	Understand the comfort, identity, security, privacy issues as connected to emotions and relationships as well as to social and cultural expectation
EE Expert's Role	Architects and engineers, typically employ quantitative and applied methods (large quantitative surveys, modeling, and statistics) based on local climate and building features	Trained experts to carry out qualitative and quantitative methods altogether exploring also social science methods and skills
Occupant's Role	Householders Passive Definable by experts	Home owners Active Complex occupant needs

Po predstavitvi te primerjave pojasnite, kako te različne perspektive ustvarjajo praktične komunikacijske izzive.

Dinamika moči: asimetrične informacije – razumevanje ranljivih gospodinjstev v procesu obnove

Asymmetric information

- As an expert, you are in a more powerful position to understand the process in detail
- Technical language and terminology is not something how homeowners speak about their dwelling - you might not be perceived
- Imagine going to a doctor who will speak to you about your health only in complicated terms you do not understand and not being willing to explain it to you

Svojemu občinstvu pomagajte razumeti inherentno neravnovesje moči v interakcijah med strokovnjaki in lastniki stanovanj:

- Kot strokovnjak ste v boljšem položaju, da postopek razumete v podrobnosti
- Tehnični jezik in terminologija nista nekaj, s čimer lastniki domov govorijo o svojem domu – morda vas ne bodo slušali.

Težava asimetričnih informacij se lahko pojavi, ko strokovnjaki komunicirajo z ranljivimi skupinami prebivalstva. Udeležencem je podan primer obiska pri zdravniku, ki govori o nečem tako osebnem, kot je zdravje posameznika, vendar ga pacient ne razume. Udeležence se pozove, naj razmislijo, kako bi se počutili v takšni situaciji. Ta metafora se uporabi kot prehod za razlago razlike med tem, kako je lahko ista stvar – v tem primeru stavba – zaznana različno. Udeležencem se predstavi koristna razlika med hišo kot fizično strukturo (z vidika strokovnjakov) in domom kot čustveno in osebno izkušnjo (z vidika stanovalcev). Ker se morata obe perspektivi srečati in prepletati v procesu prenove, se udeležencem razloži pomen razumevanja obeh vidikov ter potreba po njihovem usklajevanju pri odločanju o prenovi.

Uporabite to prispevko, da bo koncept bolj konkreten in nepozaben:

Predstavljajte si, da greste k zdravniku, ki vam govori o vašem zdravju z zapletenimi izrazi, ki jih ne razumete ter vam jih ni pripravljen razložiti. Zdaj preusmerite pozornost občinstva, da bi razumelo perspektivo in vsakdanjo realnost lastnika stanovanja:

Razumevanje perspektive lastnika stanovanja

Self identification - I as energy consumer

- When people are busy with daily activities at home, they do not think of themselves as energy consumers
- In most cases, people are focused on getting things done when it comes to housework and obtaining the indoor comfort
- Rising energy prices made people more conscious about consumption, what coils stimulates behavioural change

Pojasnite, kako lastniki stanovanj dejansko doživljajo svoje vsakdanje življenje, kar se razlikuje od tega, kako jih strokovnjaki kategorizirajo:

- Ko so ljudje zaposleni z vsakodnevnimi opravili doma, ne razmišljajo o sebi kot o porabnikih energije.
- V večini primerov so ljudje osredotočeni na opravljanje gospodinjskih opravil in zagotavljanje udobja v prostoru.

- Zaradi naraščajočih cen energije so ljudi bolj ozaveščeni o porabi, kar spodbuja spremembe v njihovem vedenju.

Nadaljujte z raziskovanjem razlik znotraj populacije lastnikov stanovanj, da bi preprečili preveliko poenostavljanje:

Različni ljudje imajo različna energetska vedenja.

- Energetska kultura je kombinacija kulturne identitete, socio-ekonomskega položaja, dostopa do energije in navad pri rabi energije,
- Pri pristopu bivanja, energije, ukrepov za podnebje ter ekonomije planiranja obstajajo razlike med Vzhodom in Zahodom,
- Zapuščina energetske intenzivnosti osrednjega območja
- Ukrepi energetske učinkovitosti in podnebne politike so nekaterim skupnostim morda bolj "znani" kot drugim,
- Izogibanje moraliziranju energetskega vedenja in podnebnih ukrepov,
- Politizacija energije in podnebja, ki je zreducirana na vsakdanje življenje ljudi.

Pomagajte svojemu občinstvu razumeti kompleksnost in raznolikost vedenja in motivacij lastnikov stanovanj:

Different people - different energy behaviours

- Behaviors such as household work (cleaning, cooking, doing the laundry), child care, in-home entertainment, hobbies, sleeping, and resting.
- Multiple studies classify different types of energy users and different household energy behaviors, e.g. conservers and spenders
- Energy consumption is determined by multiple factors from comfort perception till the habits, quality of appliances and building systems, as well as prices

od zaznavanja udobja do navad, kakovosti naprav in gradbenih sistemov ter cen.

- Vedenja, kot so gospodinjska opravila (čiščenje, kuhanje, pranje perila), varstvo otrok, zabava v domu, hobiji, spanje in počitek.
- Številne študije razvrščajo različne vrste porabnikov energije in različna energetska vedenja gospodinjstev, npr. varčevalce in porabnike
- Porabo energije določa več dejavnikov,

Why homes are ethical issue?

Zdaj preidite na obravnavo etičnih vidikov, na katere morajo biti strokovnjaki pozorni pri delu z lastniki stanovanj:

Zakaj so domovi etično vprašanje?

Ta kritični del uvedite s poudarkom na občutljivosti, ki je potrebna pri razpravi o domovih: Pogovor o domovih je tudi občutljivo in etično vprašanje, podobno kot govoriti o drugih občutljivih temah, na primer zdravju, osebnih odnosih ali finančni varnosti.

Speaking of homes is also sensitive and ethical issue

- Be aware that people might have very traumatic experiences related to their homes, especially in the conditions of energy poverty
- Be aware on what impacts the participation may have on participants

For example, when you arrange conversations with homeowners, be aware that some of them can feel pressured in taking part

- Be careful with the questions you ask
- Observe the reactions

Na tej točki usmerite pozornost udeležencev na način, kako strokovnjaki običajno strukturirajo svojo komunikacijo o stavbah z lastniki domov. Namen tega je da spoznajo, da čustvenega vidika v teh pogovorih ni mogoče popolnoma ločiti. Pomembno je biti občutljiv za zapletene izkušnje, ki so jih ljudje v pogojih energetskega pomanjkanja morda doživeli, ter razumeti, da te izkušnje vplivajo na njihovo dožemanje prenove in zaupanja v strokovnjake.

Ponudite konkretna, izvedljiva priporočila za etično ravnanje:

- Zavedajte se, da imajo lahko ljudje zelo travmatične izkušnje, povezane z njihovimi domovi, zlasti v pogojih energetske revščine.
- Zavedajte se, kakšen vpliv lahko ima vaše sodelovanje na udeležence.

Podajte konkretne primere, ki bodo te etične pomisleke uporabili v praksi:

Na primer, ko organizirate pogovore z lastniki stanovanj, se zavedajte, da se nekateri od njih lahko počutijo pod pritiskom zaradi sodelovanja.

Zaključite s posebnimi vedenjskimi smernicami, ki jih lahko udeleženci takoj uporabijo:

- Bodite previdni pri vprašanjih, ki jih postavljate
- Opazujte reakcije
- Ponovite sporočilo, ki vam je bilo sporočeno

Svojo predstavitev zaključite s poudarkom na glavnem sporočilu, da je razumevanje razlike med perspektivama »hiše« in »doma« bistveno za učinkovito, etično in spoštljivo komunikacijo z lastniki stanovanj med procesi prenove. Poudarite, da to razumevanje vodi do boljših rezultatov za vse vpletene strani.

2 Vključevanje deležnikov

Modul 2: Vključevanje deležnikov

OVIRE IN SPODBUJEVALNI DEJAVNIKI OBNOVE STAVB

Slika 3: Postopek odločanja o obnovi, lastna ilustracija (Tjørring and Gausset, 2019), (Baginski and Weber, 2017b) (Wilson, Pettifor and Chryssochoidis, 2018)

Več o fazah odločanja ljudi preberite [TUKAJ](#)

Ko razmišljamo o uporabniški poti v povezavi s prenovo stavb, je pomembno vedeti, da ne gre le za proces prenove, temveč tudi za odločitve, ki potekajo skozi različne faze. Faze odločanja posameznikov oblikujejo različni notranji in zunanji dejavniki, kot so socialno-ekonomske razmere, stopnja ozaveščenosti o temi, čustvena povezanost z domom, stanje stavbe itd. Vsaka faza odločanja prinaša svoje skrbi, dvome ter strahove. Zato morajo biti učinkovite strategije in sporočila, namenjena prebivalcem, zasnovana tako, da upoštevajo notranje razlike znotraj ciljnih skupin. Tak pristop omogoča boljše rezultate, saj odgovarja na bolj specifične potrebe in pomisleke. Ko gre za ranljiva gospodinjstva, se bodo ta najverjetneje nahajala v prvi fazi odločanja, ki jo lahko opišemo kot "ne razmišljamo o prenovi".

To se pogosto zgodi zaradi zapletenih socialno-ekonomskih okoliščin in nezmožnosti, da bi izboljšave energetske učinkovitosti postavili pred druge nujne življenjske potrebe.

Potencialni sprožilci odločanja

Spremembe življenjskih okoliščin igrajo pomembno vlogo pri sprožanju prenov v gospodinjstvih. Ti dogodki, ki so del življenjskega cikla lastnikov stanovanj, vplivajo na čas izvedbe prenov. Pomembni življenjski dogodki, kot so nova zaposlitev, poroka, rojstvo otroka, vključitev otrok v šolo, ločitev, nesreče ali upokožitev, vplivajo na pripravljenost in zmožnost lastnikov stanovanj da se odločijo za nove obnove.

Nekateri drugi sprožilci obnove bi lahko bili:

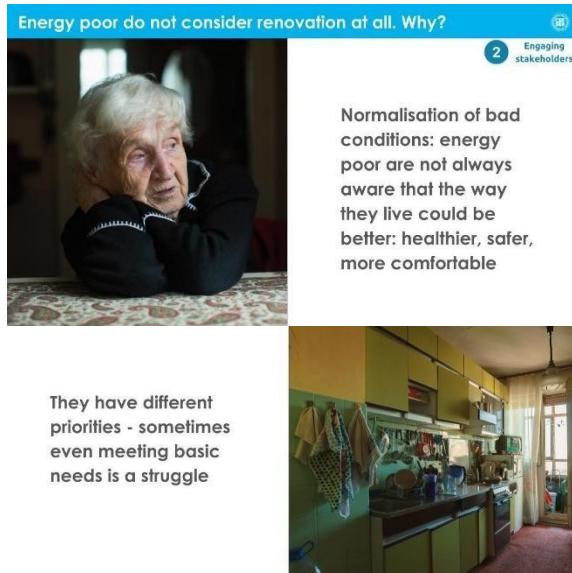
- povečanje tržne vrednosti nepremičnine ali njenega potencialnega prihodka od najema,
- povečati privlačnosti nepremičnine na trgu,
- da lastnik stanovanja doseže nove ali obstoječe življenjske cilje ceneje, kot če bi prodal in kupil drugo nepremičnino,
- da lastnik stanovanja uživa izboljššan družbeni status,
- za doseganje psiholoških ciljev skozi proces izboljšav.

Sprožilci se upoštevajo kot ključni elementi, podobno kot življenjski pogoji v gospodinjstvu, ki vodijo do prepoznavanja potreb po energetske prenovi. Ljudje okoli lastnika stanovanja, vključno z družino, prijatelji in sodelavci, igrajo ključno vlogo pri energetske prenovi. Njihova mnenja, prepričanja in znanje o prenovi močno vplivajo na odločitve lastnika. Nedavne raziskave kažejo, da prav ti ljudje vplivajo na lastnike stanovanj preko vsakodnevnih pogovorov ali preko prenov, ki jih izvajajo sami.

Raziskave prav tako kažejo, da lastniki stanovanj, ki so prejeli nasvet energetskega svetovalca, običajno izvedejo več naložb v ambicioznejše in kakovostnejše ukrepe energetske učinkovitosti. Zato so obiski na terenu in neposreden stik z lastniki bistveni. Ta osebni stik je odločilen pri odločitvi, ali bo prenova izvedena ali ne v prihodnosti.

Priporočila za izvajalce: Poudarite, da je več informacij o fazah odločanja, strahovih in pomislekih v zvezi s prenovi, predlogi za obvladovanje teh čustvenih ovir pri odločitvi za obnovo in še veliko več podrobno opisanih v razdelku delovnega gradiva "[Različne faze odločanja ljudi](#)".

Created by Adrián Crespel
Euro-Nexus Project

Ključno je opolnomočenje potrošnikov z informacijami: Jasni in lahko razumljivi materiali ter transparentne in dobro pripravljene informacije omogočajo takojšnji vpogled v vpliv odločitve. Preprosto usmerjanje spodbuja posameznike, da izberejo proizvode ter ukrepe, skladne z njihovimi vrednotami, kar spodbuja pozitiven premik k trajnostnemu ravnanju. To vključuje prepoznavanje in prenašanje koristi ukrepov prenove, ob upoštevanju osebne situacije lastnika. Ta proces zahteva bolj odprt in bolj vključujoč pristop s strani upraviteljev stavb.

Vključevanje ključnih deležnikov: Metoda skupnega ustvarjanja

V ozadju potencialno raznolikih in večplastnih problemov, s katerimi se soočajo lastniki stanovanj v energetske revščini ima poudarjanje koristi za zdravje, udobje in varnost pri energetske učinkovitih praksah velik potencial za vključevanje gospodinjstev. Na primer, izpostavljanje morebitnih zdravstvenih tveganj, kot je

nastanek plesni zaradi nezadostnega ogrevanja in/ali neustreznega prezračevanja, lahko predstavlja dodatno motivacijo za upoštevanje priporočil. Ko gre za vključevanje ranljivih družin v procese prenove, je višja stopnja uspeha dosegljiva, če so vključeni že od zgodnjih faz načrtovanja ter imajo občutek vpliva ter sposobnosti za spreminjanje procesa prenove. Pri tem je lahko metoda soustvarjanja zelo koristna.

Created by Andrius Čiuplys
Euro-Nova Project

Modul tega razdelka: [Diapozitivi s opombami: Vključevanje ključnih deležnikov: Metoda soustvarjanja](#)

Soustvarjanje je proces, v katerem deležniki in ciljne skupine skupaj sodelujejo pri dejavnostih, katerih rezultat je rešitev (politični ukrepi ali načrt prenove), ki je koristna za vse sodelujoče strani.

Sodelovanje postane participativno šele, ko udeleženec pridobi izkušnje z vplivanjem na razvoj in njegove rezultate.

Pristop soustvarjanja se je izkazal za primernega pri prilagajanju izvedljivih storitev in/ali informativnih materialov potrebam energetskega revnih gospodinjstev. Ustanovljeni forum ter uporabljeni procesi omogočajo plodne izmenjave med različnimi deležniki, kar vodi k razvoju novih pristopov in vsebin za zagotavljanje energetskih nasvetov ter drugih relevantnih informacij ranljivim skupinam. Ta pristop se je izkazal za primernega pri prilagajanju vsebine obstoječih podpornih ukrepov ter je omogočil aktiviranje doslej neizkoriščenih sinergij, saj je bilo mogoče združiti različne deležnike iz socialnega in energetskega sektorja, kar se običajno ne dogaja.

Vključevanje zaupanja vrednih posrednikov, kot so nevladne organizacije ali drugi akterji iz socialnega področja, se je izkazalo za pomoč pri premagovanju ovir, povezanih z zaupanjem ter ustvarjanju novih kanalov za širjenje energetskih nasvetov in drugih informacijskih aktivnosti. Na primer na Nizozemskem so izobraževalne aktivnosti v sodelovanju s cerkvijo in banko hrane pomagale vključiti več energetskega revnih gospodinjstev. Podobno je uspeh programa Kredex v Estoniji in nemškega Električnega varčevalnega pregleda tesno povezan z zaupanjem do izvajajoče dobrodelne organizacije Caritas.

S sooblikovanjem lahko prilagodite seznam ugodnosti za ranljive gospodinjstva, ki se strinjajo z obnovitvenim procesom: Prepoznavanje koristi bo spodbudilo lastnike k prenovi stavbe, na primer:

- Energetska učinkovitost: Obnove, osredotočene na energetske učinkovite nadgradnje, lahko zmanjšajo porabo energije ter nižajo stroške računov za komunalne storitve.
- Večja varnost in zaščita: Prenove lahko vključujejo obnove ki vključujejo izboljšanje varnosti nepremičnine, na primer namestitve novih vrat ter oken, posodobitev električnih sistemov ali vključitev sodobnih varnostnih funkcij.

- **Znižani stroški vzdrževanja:** Nadgradnja različnih komponent med prenovo, kot je zamenjava stare vodovodne ali strešne infrastrukture, lahko v dolgem roku zmanjša stroške vzdrževanja. Novejši materiali in sistemi zahtevajo manj pogosta popravila in vzdrževanje.
- **Okoljska trajnost:** Obnove, ki vključujejo trajnostne in okolju prijazne materiale, prispevajo k varovanju okolja. To vključuje uporabo recikliranih materialov, energetske učinkovitih naprav in varčnih vodovodnih elementov.
- **Optimizirana uporaba prostora:** Z obnovo se pojavi priložnost za optimizacijo uporabe razpoložljivega prostora, na primer s spremembo tlorisov, dodajanjem rešitev za shranjevanje ali pretvorbo neuporabljenih površin v funkcionalne prostore.
- **Povečana odpornost na naravne nesreče:** Obnove lahko vključujejo ukrepe ki povečajo odpornost nepremičnine na naravne nesreče, kot je ojačitev konstrukcij za zaščito pred poplavami ali vročinskimi valovi.

REACT (REDEL) Skupine =

Predstavniki različnih skupin deležnikov, ki sodelujejo na več zaporednih srečanjih ter s tem učinkovito izvajajo proces soustvarjanja.

S tem združujejo različne perspektive in vire znanja, kar je še posebej pomembno v javnih upravah.

Tak pristop povečuje legitimnost in sprejemanje projektov. Različni akterji lahko prispevajo tudi k lažjemu zbiranju podatkov, kar povečuje možnosti za uspešno izvedbo.

Formirajte lastno skupino: Prepoznavanje pomembnih deležnikov za proces soustvarjanja pri oblikovanju političnih ukrepov je prvi pomemben korak. To nalogo si lahko olajšamo z zastavljanjem naslednjih vprašanj:

- Kdo so potencialni upravičenci?
- Na koga bi to negativno vplivalo oz. imelo negativne posledice?
- Kdo bi se upiral spremembam?
- Kdo ima katere pravice in odgovornosti?
- Kdo ima dostop do ustreznih virov, znanj in ključnih informacij?
- Katera Skupina bi lahko bila brez glasu oz. brez pravic odločanja?
- Vedenje koga je treba spremeniti za doseg uspeha?

Shematski proces soustvarjanja

Credit: Development of Future Options, Prepared final meeting, Services for the EAPOR Project

Ta proces je razdeljen na tri faze, pri čemer prva faza vključuje identifikacijo in analizo ustreznih deležnikov ter načrtovanje njihove vključenosti in zaposlovanja. V drugi fazi poteka konkreten soustvarjalni razvoj ukrepov. Tretja faza je namenjena potrjevanju rezultatov, vrednotenju rezultatov ter vključevanju pridobljenih izkušenj.

Prvi sestanek deležnikov je namenjen analizi problema, iskanju začetnih idej o nadaljnjem razvoju ter možnih rešitvah. Nato se o tem razpravlja s predstavniki ciljne skupine, njihove povratne informacije pa se upoštevajo pri razvoju koncepta.

Na drugem sestanku se predstavi koncept ter dodatno izpopolni s pomočjo povratnih informacij, preden ponovno vstopi v postopek validacije s ciljno skupino in se o njem dokončno dogovori na tretjem srečanju.

V tretji fazi je bila naloga skupin razpravljati o morebitnih težavah, ki so se pojavile med izvajanjem ter pripraviti predloge za prilagoditev.

Spodbujanje sodelovanja

Soustvarjanje ali sooblikovanje

Spoznajte svoje deležnike / ljudi

Prvi pomemben korak je opredelitev pomembnih deležnikov za proces soustvarjanja. To nalogo lahko vodimo z naslednjimi vprašanji:

- Kdo so potencialni upravičenci?
- Na koga bi to negativno vplivalo oz. imelo negativne posledice?
- Kdo bi se upiral spremembam?
- Kdo ima katere pravice in odgovornosti?
- Kdo ima dostop do ustreznih virov, znanj in ključnih informacij?
- Katera skupina bi lahko bila brez glasu oz. brez pravic odločanja?
- Vedenje koga je treba spremeniti za doseg uspeha?

V okviru procesa soustvarjanja bomo delali na prvem koraku za povečanje sodelovanja v procesu. **Da bi dosegli visoko vključenost je potrebno poznati svoje partnerje/deležnike v procesu obnove.** To se podpira z analizo interesov, značilnosti ter okoliščin deležnikov. Naslednja vprašanja lahko vodijo analizo:

- Kakšne so izkušnje ali pričakovanja deležnikov s procesom prenove?
- Kakšne so trenutne in potencialne prihodnje koristi in stroški prenove za deležnike?
- Kateri interesi deležnikov so v nasprotju s cilji procesa obnove?

- Katere vire je deležnik mobiliziral ali je pripravljen mobilizirati?

Za podporo celotnemu postopku je ustvarjena ločena diaproyekcija, ki udeležence vodi skozi celoten postopek:

Created by Adrian Cimpasu
from Nansen Project

Diapozitivi z opombami: vključevanje ključnih deležnikov: Metoda soustvarjanja
Detajli v delovnem gradivu, poglavje 2.: Vključevanje deležnikov: Proces soustvarjanja

Skupinske vaje: Določanje potreb deležniških skupin – z uporabo metode "Persona"

Skupinske vaje: Ugotavljanje potreb deležnikov z metodo „Persona“

→ Razumevanje ciljne skupine: ustvarite osebo uporabnika
→ Stanovalci = raznolika skupina (lahko potrebuje več oseb)

Kaj vključiti?	Ključna vprašanja:
• Starost, spol, družinski status • Višina dohodka • Odnos in vedenje • Tveganje in motivacijski dejavniki	• Kaj stanovalci želijo? • Kaj stanovalci potrebujejo? • V kakšnih pogojih živijo? • Kaj so njihovi strahovi in ovire?

CEE
SEN

Udeleženci se razdelijo v skupine po 2–4 osebe. Vsaka skupina prejme natisnjen listek z osebnostmi. Ustvariti mora eno osebnost, ki ustreza značilnostim gospodinjstev v stavbi/soseski, ki jo nameravajo prenoviti.

Predavatelji oblikujejo majhne skupine glede na svoj okvir upravljanja (npr. ko se predstavljajo različne države, jih razdelite po skupinah držav). Če je ena skupina večja od 6 oseb, jo razdelite v 2 skupini..

1. 15 minut: obrazec (prazen)
2. Persona bi morala biti energetska revna oseba
3. Vsaka skupina mora izbrati eno osebo, ki bo po 15 minutah predstavila persono ostalim skupinam.

Created by Adrian Cimpasu
from Nansen Project

Prazen obrazec "Persona" za modeliranje ciljnih skupin: **Ustvarite lastno personu s pomočjo tega obrazca ali z orodjem za urejanje persone v formatu PPTX**

ANNA NOWAK
Upokojenka

KLJUČNI ATRIBUTI

Energetska učinkovitost Denar prihranim
je zame nekaj preveč kjer je to mogoče.
tehničnega

Sosedom ne
zaupam

Upravitelj stavbe bi
moral biti vedno
dosegljiv

Drage obnove si ne
morem privoščiti

Ni mi všeč, če se po
domu sprehajajo
neznani in
nenapovedani
strokovnjaki

Stvari bi morale
ostati enake kakor
dolgo gre

Svojim otrokom ne
želim pustiti dolgovi

O MENI

Stara sem 79 let in živim v 6 nadstropju
velike hiše iz časa socializma. Hiša ima
skupaj 60 stanovanj, dvigalo je pogosto
pokvarjeno, centralnega ogrevanja pa
ni mogoče regulirati.

MOJA ZGODBA

Nekaj mesecev nazaj sem na stropu
opazila več vodnih madežev in sem se
obrnila na upravitelja zgradbe. V hiši živim
že 32 let. Delala sem kot tajnica s krajšim
delovnim časom, da sem lahko po šoli
skrbela za otroke. Vse tehnične zadeve je
po stanovanju opravljal moj pokojni mož.

STALIŠČA

Vključevanje skupnosti

Okoljska ozaveščenost

Open to change

Level of financial savings

MOTIVACIJA

Najboljše del tedna je nedelja. To
je dan, ko pride ena od hčera z
otroci na nedeljsko kosilo.

IZZIVI

Moje stanovanje ni bilo obnovljeno
odkar se vanj vselila

Ne morem dobiti in ne želim kredita

O tehničnih detajlih nimam pojma.

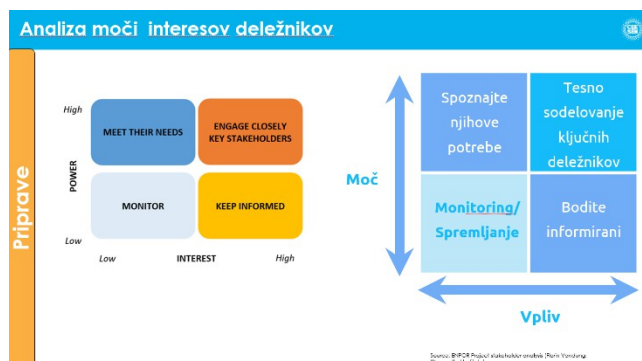

Težko sledim vsebini srečanja
lastnikov

Slika 4 Izpolnjeno "Energetsko revna oseba"

Analiza potreb ter interesov deležnikov za sodelovanje

Persone pomagajo pri mapiranju struktur moči ter interesov v stavbi za pripravo načrtov obnove. Ključni izziv je zagotavljanje dolgoročne angažiranosti. Zato je zelo pomembno analizirati njihove interese in obstoječe ovire ter prilagoditi komunikacijo, koristi in oblike vključevanja, da se ohrani angažiranost deležnikov.

Ponuditi je treba raznolik urnik dejavnosti ter oblikovati različne, primerne in privlačne oblike sodelovanja, ki bodo privlačne za deležnike. Enako pomembne so morebitne slabosti za energetske revna gospodinjstva v procesu soustvarjanja. Zato je treba skupinske sestanke skrbno pripraviti. Potrebno je izbrati ustrezne oblike, ki ustrezajo razmeram in interesom ranljivih gospodinjstev. Sodelovanje posrednikov, kot so lokalne organizacije z vzpostavljenimi, zaupanja vrednimi odnosi prek preteklih dejavnosti, bi lahko pomagalo pri zastopanju teh akterjev.

Analiza moči deležnikov si prizadeva razumeti, kako lahko obravnavani deležniki vplivajo na razvoj, izvajanje in rezultate ter ugotoviti, kako pomembni so za uspeh. Koristna je za prepoznavanje potencialnih upravičencev in »poražencev« posledic odločitve ter za prepoznavanje izzivov, s katerimi se je treba soočiti za spremembo vedenja, izgradnjo zmogljivosti in odpravo neenakosti. Zato je treba prepoznati in oceniti moč ter potencialne vloge različnih deležnikov, njihove značilnosti in operativno okolje ter vzorce in kontekste interakcij med deležniki. Cilj je pojasniti, kateri deležniki so še posebej pomembni in jih je potrebno še naprej vključiti. Analiza pa lahko tudi osvetli kje opolnomočiti pomembne, a marginalizirane skupine, da bi izboljšali politike in institucije.

Visok interes in velika moč: Strategija vključevanja ključnih akterjev: Deležnike, ki so uvrščeni v to kategorijo, je treba skrbno upravljati. Njihov obstoječ interes za to vprašanje jim pomaga pri vključevanju v projekte in odločitve. Imajo veliko stopnjo podporne moči, zaradi česar so ključni akterji. Projektni partnerji bi jim morali izkazati stalno pozornost vodstva, se z njimi redno ukvarjati in vzdrževati odnos.

Nizek interes, vendar velika moč: Ugodite njihovim potrebam: Deležniki, ki so

vključeni v to kategorijo, so zaradi svojega močnega vpliva enako pomembna skupina. Vplivajo lahko na prihodnje splošne stike. Vendar pa predstavlja njihovo nizko zanimanje izziv. Zmanjšanje angažiranosti bi jih lahko naredilo tvegane za cilj projekta. Projektni partnerji se morajo angažirati, se z njimi posvetovati, jim ponuditi privlačne vsebine ter formate, da bi povečali ozaveščenost ter ohranili ali povečali raven zanimanja. => Spremenite jih v ključne akterje.

Veliko zanimanje, a majhna moč: Bodite obveščeni: Ker ima ta skupina deležnikov majhen vpliv, a veliko interes za problem, bi morala biti strategija, da se jih obvešča. Lahko so pomembni ambasadorji projekta. Vendar bi lahko debatirali o tem, ali to skupino, ki prinaša pomembne vpogleda in strokovno znanje, podpreti pri njeni udeležbi (npr. z ustvarjanjem zaščitenega prostora itd.), da bi uravnotežili pomanjkanje moči. Tveganje bi lahko bilo, da bi deležniki z večjim vplivom sicer prevladovali v razpravi in oblikovanju politik.

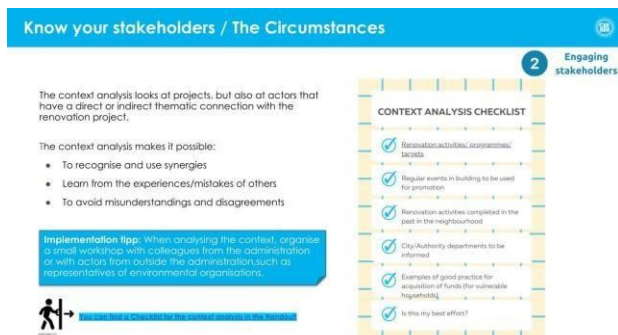
Nizek interes in mala moč: Monitoring: Deležniki z majhnim interesom in omejenim vplivom bi morali biti redno na tekočem.

Priporočila za izvajalce: Ta diapozitiv lahko izpustite, če za projekt prenove primanjkuje časa ali volje. Če želite dodati modul »Metoda soustvarjanja«, kliknite:

Created by Andrew Crockett
Bentley Systems Project

[Diapozitivi z opombami: Vključevanje ključnih deležnikov: Metoda soustvarjanja](#),

[Detajli v delovnem gradivu: Poglavje 2.: Vključevanje deležnikov: Proces soustvarjanja](#)

Analiza konteksta je lahko zelo jedrnata, lahko pa se razširi tako lokalno kot časovno (ne le na obstoječe razmere, ampak tudi na pretekle izkušnje). Resnično popoln in dokončen pregled vseh vidikov „okolja“ bo težko doseči – umetnost je v razumnem pristopu.

Načeloma lahko domnevamo, da obnova stavbe ni prva točka na sicer praznem listu papirja – v vsaki občini in vsakem okrožju obstaja veliko takih projektov. To dejstvo je treba upoštevati pri analizi konteksta. Učenje iz napak drugih je pomembno pri izvedbi projektov, pa tudi če želite izvedeti več o zgodovini, nastanku in prilagoditvah obstoječih projektov ali se učiti iz izkušenj drugih. Razjasnitev nesporazumov in nesoglasij vam bo pomagala razumeti ali drugi deležniki projekt morda dojemajo kot grožnjo.

Spodaj je seznam, ki ga lahko uporabite kot navdih ali izhodišče za lastno analizo konteksta.

Kontrolni seznam za analizo konteksta najdete v delovnem gradivu!

Created by Auden Couper
Bent Street Project

Nasveti za komunikacijo z ranljivimi gospodinjstvi

Viri: Ker ranljiva gospodinjstva nimajo niti volje niti zmožnosti za samostojno inoviranje, soustvarjanje z njimi zahteva aktivno vlogo moderatorjev skupine pri strukturiranju procesa in pridobivanju ustreznih ter ciljno usmerjenih prispevkov. Druga naloga v tej fazi je predvidevanje morebitnih ovir, ki lahko ovirajo

sodelovanje ter razmišljanje o možnih rešitvah/strategijah za njihovo premagovanje.

Planiranje: Drugi in tesno povezan korak je načrtovanje praktične izvedbe vključevanja energetskega revnih gospodinjstev. To vključuje opredelitev konkretnih ukrepov, ki so potrebni za novačenje udeležencev, njihovo pripravo na proces sooblikovanja (senzibilizacija), organizacijo in vodenje sej sooblikovanja (moderiranje) ter zajemanje in ocenjevanje njihovih rezultatov (evalvacija). Če ni neposrednega dostopa do ciljnih skupin ali če se te soočajo z zadržanostjo do sodelovanja, morata razporejanje in načrtovanje virov omogočiti številne interakcije s posredniškimi organizacijami (po telefonu ali osebno) za usklajevanje in dogovor o metodah novačenja udeležencev.

Rekrutiranje: Glavni izziv za uspešno izvedbo projekta je vključevanje energetske revnih gospodinjstev. Ranljiva gospodinjstva morda niso motivirana za sodelovanje v skupnih oblikovalskih dejavnostih, zlasti pri občutljivih temah, kot je energetska revščina. Poleg morebitne nelagodnosti pri priznavanju in razpravljanju o lastnih slabostih z neznanci lahko energetske revni najemniki svoje možnosti za zmanjšanje porabe energije in znižanje računov za energijo dojemajo kot omejene. Vzpostavitev prvega stika je zato najpomembnejši del tega procesa. Da bi premagali morebitno nezaupanje in sploh odkrili energetske revne, je priporočljivo tesno sodelovanje in razvoj stalnih partnerstev z zaupanja vrednimi posredniki. Glede na to, da del energetske revnih gospodinjstev običajno premalo porablja osnovne energetske storitve, bi moralo privlačno sporočilo na splošno presegati denarne prihranke in dati večji poudarek morebitnim izboljšavam zdravja in udobja.

Senzibilizacija: Faza senzibilizacije se nanaša na pripravljalne aktivnosti, ki se izvedejo pred srečanja sooblikovanja. Namen tega koraka je dodatno pripraviti in seznaniti udeležence z osnovnim konceptom, postopkom in ciljem sooblikovanja ter pojasniti medsebojna pričakovanja in zahteve, povezane s sooblikovalskimi srečanja oziroma s samo politiko, ki jo je treba ponovno zasnovati.

V ta namen naj bi moderatorji skupin pred srečanja vzpostavili dvostranski stik z vključenimi udeleženci, da bi podrobneje pojasnili omenjene vidike ter začeli graditi zaupen odnos.

Pospeševanje: Obravnavanje občutljivega vprašanja, spretno vodenje sej soustvarjanja je bistvenega pomena za preprečitev stigmatizacije udeležencev ter možnosti doseganja želenih rezultatov. Zato je pomembno, da moderatorji ustvarijo prijetno okolje v katerem se udeleženci počutijo udobno in navdihneno za delitev svojih izkušenj, idej ter sodelovanja z drugimi udeleženci pri razvoju novih rešitev. Poleg tega morajo moderatorji jasno sporočiti, da je seja varen prostor in da je zaupno ravnanje z zasebnimi podatki udeležencev vodilno načelo, razen če je dano dovoljenje. Nenazadnje, vodenje skupnih dejavnosti z različnimi udeleženci zahteva skrbno opazovanje individualnih potreb, skupinske dinamike ter sposobnosti ponovne kalibracije procesa na podlagi teh opažanj.

Evalvacija: Kot zadnji korak morate izvesti evalvacijo rezultatov sej. Temelj za to nalogo se vzpostavi v fazi konceptualizacije sooblikovalskih sej, v kateri se opredelijo cilji seje in pristop k dokumentiranju rezultatov. Ker je proces sooblikovanja tako iterativen kot interaktiven, sta natančna ocena in komunikacija rezultatov vključevanja gospodinjstev, ki živijo v energetske revščini, ključnega pomena za zagotovitev ustreznega upoštevanja njihovih pogledov in potreb, s čimer se izognemo frustracijam in morebitnemu odstopu od sodelovanja.

Komunikacijske strategije

Komunikacijske strategije za sodelovanje

Komunikacija lahko proces soustvarjanja ,okrepi ali uniči'.

“Kako lahko pomagam?”

- Dober komunikacijski proces zmanjšuje trenja.
- Sledenje komunikacijskim ukrepom v obliki soustvarjanja zagotavlja sodelovalno miselnost.
- Komunikacijske dejavnosti lahko povečajo legitimnost odločitev z zagotavljanjem preglednosti in dobro pojasnjenih postopkov.
- Z dobro komunikacijo se privarčuje čas ekipe in lastnikov.

Po obravnavi operativnih vidikov se osredotočite na komunikacijske strategije, ki podpirajo celoten proces.

Sporočila, ki jih posredujete, predstavljajo bistvo celotnega komunikacijskega procesa. Poleg izziva (tj. razlogov za prenovo) in poslanstva prenove ne smemo pozabiti omeniti tudi koristi, ki jih prenova prinaša različnim deležnikom.

Izziv: Stanovanjski blok, v katerem živijo ranljiva in energetska revna gospodinjstva, zelo otežuje vlaganje v energetska učinkovito prenovo. Interesi in strahovi se pogosto trčijo, kar lahko oteži upravljanje celotnega procesa. **Poslanstvo:** Sodelovanje med skupinami deležnikov, ki je glavna gonilna sila v procesu, bo ustvarilo vključujoč kontekst in podprlo načrtovanje in izvajanje ukrepov za obnovo. **Ponudba:** Člani skupine imajo priložnost sodelovati v strukturiranem procesu sooblikovanja: medtem ko bodo pozvani da delijo svoje poglede, razpravljajo o ugotovitvah in pomagajo pri sprejemanju odločitev gospodinjstev, bodo lastniki stanovanj imeli priložnost, da 1.,2.,3.,

Sporočila in spodbude, specifične za deležnike: [Prejšnja analiza](#) interesov deležnikov omogoča specifikacijo sporočil glede na različne politike in deležnike.

Ta diapozitiv prikazuje »krivoljast« način komuniciranja z deležniki. Udeležence se povabi, da delijo svoje izkušnje: »Če pogledate to, ali lahko delite svoje zgodbe o uspehu ali težave, s katerimi ste se soočili v prejšnjih projektih prenove s katerim koli od tukaj prikazanih elementov?«

Ključna sporočila za stanovalce: Ali resnično delujejo?

Potencialne spodbude in ustrezna sporočila:

- Možnost, da prispevajo svoje znanje k razvoju rešitev, ki prinačajo dodano vrednost na obe strani.
- Večja energetska učinkovitost ustreza višji vrednosti nepremičnin; možnost dodelitve višjih posojil.
- Deljenje dobrih praks, storitev in izdelkov.
- Prsti dostop do informacij in znanja glede možnih rešitev na ustvarjanje dodane vrednosti.
- Dostop do novih sredstev (judi nepristranih), finančne podpore.
- Večja pripravljenost na vplive podnebne spremembe: vročina, mraz, dež, zeleni energetski prehod.
- Pomoč pri doseganju lastnih ciljev trajnostnega razvoja.
- Izboljšanje donosnosti, okoliščin lastnosti in družbene odgovornosti.
- Poiščite informacije o vpraznih energetske revizije ter se ukvarjate s temi in cilji, ki ustrezajo njihovim potrebam.
- Načrt prenove lastnikov nepremičnin ne obravnava kot problem, temveč kot del rešitve.

Ta del zaključite z interaktivno razpravo. Razpravo vodite glede na glavne izkušnje udeležencev. Začnite tako, da udeleženci dodajo na seznam spodbude in ustrezna sporočila glede na svoje poklicno ozadje. Poskrbite, da bodo v deljenju izkušenj vključeni vsi udeleženci. Zapišite si zapise o različnih sporočilih ter razpravo zaključite s ponovitvijo zbranih sporočil tak o tistih, ki so delovala, in tistih, ki niso.

Priporočila za izvajalce: spomnite jih na del "**Različne faze odločanja ljudi**" v delovnem gradivu.

Created by Adam Crompton
Euro Neat Project

Poudarite, da lahko več o nasvetih za komunikacijo z lastniki stanovanj ter nasvetih za soustvarjanje za sestanke deležnikov najdejo v **Delovnih gradivih**.

Primer komunikacijske kampanje

RENOLUTION.BRUSSELS

A campaign for professionals and public building owners

IN BRIEF

In February 2023, the first RENOLUTION campaign was launched for renovation professionals such as architects, contractors, property developers and public building owners.

The aim is to raise awareness of thermal renovation with a circular approach and more specifically, to inform them about the training, support and tools available in the Brussels-Capital Region.

The campaign is being publicised using billboards at train entrances, videos on YouTube, LinkedIn, Instagram and Facebook and in specialist renovation magazines.

FACTS

Format: Renovation strategy
Location: Brussels Capital Region
Area of influence: Brussels Capital Region
Timeline: ongoing
Target: group owner-occupier, owner-tenant, professional, and local authority

MORE INFO

<https://renolution.brussels/fr/architectes>
<https://www.youtube.com/@renolutionbrus>

Renolution Brussels

Renolution Brussels: 28 décembre 2023 - 17 vidéos
<https://www.youtube.com/watch?v=101120994>

Izbirni diapozitivi o dobrih praksah komunikacijskih kampanj

FRANCE RÉNOV

Service accompanied by a communication campaign using various formats such as general presentations, websites, short videos on social media and mobile apps etc. The videos have a storytelling approach, with renovations telling their experience on facing comfort and provide concrete information about the costs and subsidies they received.

IN BRIEF

France Rénov is a public service set up in 2022 to advise and support households in their energy renovation projects. It is run by the state in collaboration with local authorities, accompanied by a large-scale communication campaign using a wide variety of media to encourage homeowners to carry out high-quality energy renovation work. Since 2024, a travelling exhibition of two tiny wooden houses on wheels is added to meet households across France at each station for two days. Visitors discover a fair exhibition entitled 'La Maison de la rénovation' (The Renovation House) presenting the benefits of renovation, the main steps to be taken and the MaPrimeRénov' and MaPrimeAdapt' grants. They will then be meeting France Rénov' advisors in their area at the 'Espace conseil' to discuss their ideas, find out about the main materials used to insulate their homes and launch their renovation project.

FACTS

Format: Communication campaign
Price: free, radio spots, videos on social networks, flyers such as broads and pharmacy bags and mobile demo sites at tiny homes
Location: France
Area of influence: Supported by a network of over 570 Espaces Conseil France Rénov' and more than 2,400 advisors
Timeline: 11/09 to 31/12/2023
Target: group: owner-occupier, owner-tenant, professional, and local authority

MORE INFO

<https://france-renov.gouv.fr/>
<https://france-renov.gouv.fr/actualites/france-renov-part-en-tournee-pres-de-chez-vous>

Ovire pri vključevanju deležnikov

Modul 3: Ovire pri vključevanju deležnikov

Vaja: Predsodki lastnikov stanovanj o
postopku prenove

Tretji del usposabljanja se začne z zbiranjem idej (reinstorming) z udeleženci o glavnih predsodkih povezanih s postopki obnove, s katerimi so se srečali pri svojem delu z lastniki stanovanj. Na začetku se udeležence prosi, da jih naštejejo. Verjetno bo del teh pristranskosti in predsodkov povezan s stroški, saj ti pogosto

predstavljajo glavno oviro pri procesu obnove. Predsodki se zapišejo z eno ključno besedo na listič (post-it) in prilepijo na plakat (flipchart). Po 10 minutah skupina skupaj pogleda plakat, predavatelj pa predsodke združi in po potrebi pozove tiste, ki niso dovolj jasne, da jih dodatno pojasnijo.

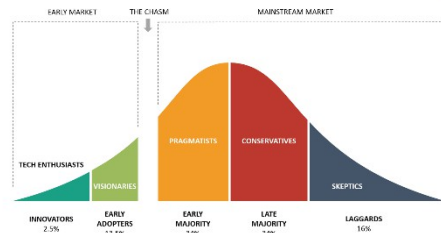

Created by Andrea Croquet
Boris Bevan Project

Modul o predsodkih in skepticizmu, priporočila za izvajalce: Ločena predstavitev z opombami je na voljo v [Diaprojekciji: Predsodki in skepticizem](#). Udeležence opozorite na [Razdelek v delovnem gradivu](#).

Prilagoditev cikla sprejemanja tehnologije pri odločitvi o prenovi: Predsodki in skepticizem

V čem je torej težava? Predsodki in skepticizem

3 Ovine pri vključevanju deležnikov

Ko govorimo o predsodkih in skepticizmu, se udeležencem pokaže krivulja sprejemanja tehnologije. Krivulja pojasnjuje, kako so različna stališča do novih tehnologij razporejena med prebivalstvom¹. Graf prikazuje jasno razliko med zgodnjimi in prevladujočimi tržnimi skupinami, ki so ločene z ovirami.

Nato so predstavljeni ključni dejavniki, ki vplivajo na dojetanje sprememb, ki jih prinaša proces prenove, da bi bolje razumeli, kakšne misli imajo lahko prebivalci ob izvedbi prenove.

Ta razlaga pripravlja tudi vajo brainstorminga o tem, kako doseči pragmatike, ki so najpomembnejša skupina pri premagovanju ovir med zgodnjimi in prevladujočimi tržnimi skupinami.

Investitorji (2.5%) - so običajno pripravljeni tvegati; so tehnološki navdušenci in se ne bojijo uspeha. Pogosto jih motivirajo priložnosti, ki jih prinaša nova tehnologija.

Zgodni uporabniki (13.5%) - so še vedno pripravljeni tvegati, vendar so bolj previdni in se novi tehnologiji prilagodijo šele po tem, ko si o njej ustvarijo trdno mnenje, preden jo začnejo uporabljati. Zgodnji uporabniki radi zberejo informacije in osebne izkušnje tehnologije, preden jo priporočijo drugim. Za delo z zgodnjimi uporabniki si je dobro zagotoviti vodnik, kako z njimi začeti.

Zgodnja večina (34%) - ta kategorija je logična, praktična in temelji na podatkih. Zanimajo se za tehnologijo, vendar želijo o njeni učinkovitosti dokaze. To so ljudje, ki si pred nakupom ogledajo recenzije izdelkov in mirno preizkusijo orodja, preden se odločijo za nakup.

¹ Diffusion of Innovations, Everett M. Rogers, 5th Edition, 2003

Pozna večina (34%)- Ljudje v tej kategoriji potrebujejo dokaze prav tako kot v zgodnji kategoriji. Tudi ti neradi tvegajo in se sprašujejo o potrebi za spremembe. So previdni in logični. Morajo videti, da bi verjeli.

Zamudniki (16%) - Zamudniki imajo raje status quo, ker vedo, kaj lahko pričakujejo. Hitro opustijo preizkušanje novih stvari in se ne bodo trudili razumeti, kako inovacija deluje, če jim ne bo takoj in brez zapletov olajšala življenja. Pogosto so skeptični in bi morali vedeti, kaj je tisto, kar jim osebno koristi.

Priporočila za izvajalce: Ko razložimo graf, VPRAŠAJTE udeležence ali jih zanima tema doseganja pragmatikov ali nenasilna.

Skupinske vaje: Kako doseči pragmatike?

Kaj vpliva na odločitve ljudi da se odločijo za spremembe, ki jih prinaša proces prenove?

- **Relativna prednost v primerjavi s statusom quo** - npr. kaj bom dobil, če se strinjam s prenovo?
- **Združljivost z obstoječim stanjem**- npr. učinek višjega standarda energetske učinkovitosti.
- **Kompleksnost** - npr. če najamem le izdelovalca oken, ki mi okna zamenja v enem dnevu, ali če se strinjam z izolacijo celotne hiše v več mesecih in nato zamenjam tudi okna ...
- **Možnost preizkušanja** - npr. ne morem preizkusiti pred nakupom (kot pri avtomobilu)
- **Vidljivost** - npr. ali lahko to kje vidim, da sem prepričan, da je to dobro?

Ključni atributi so:

- relativna prednost v primerjavi s statusom quo;
- združljivost z obstoječim stanjem
- kompleksnost
- možnost preizkušanja (npr. ali je inovacije mogoče preizkusiti pred uvedbo)
- vidljivost (npr. ali so inovacije zelo vidne).

Vaja: Kako doseči pragmatike?

3 skupine:

1. Segmentiranje
2. Vzpostavite močan ugled „ust-do-ust“ v okviru različnih segmentov večine
3. Določite/najdite nadzornika

- Segmentiranje: osredotočite se na doseganje ciljne skupine
- Vzpostavljen močan ugled, tako imenovan „ust-do-ust“ v okviru različnih segmentov večine
- Uporabite "nadzornika"

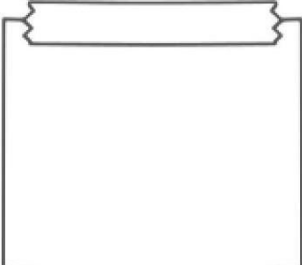
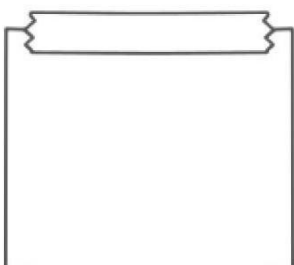
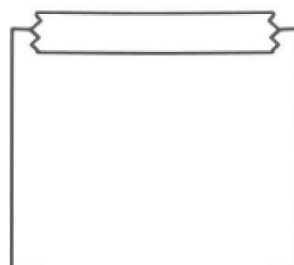
Razdelite se v tri skupine. Vsaka skupina ima svoje delo:

- Opredelite skupino
- Razmislite o strategiji za pristop k skupini
- Kdo so vratarji? Kako jih vključiti.

Čas za vajo: 10 minut, vsaka skupina na koncu predstavi kaj so naredili.

Kaj morate pripraviti: **prenesite in natisnite kartice z nalogami**

Kartice uporabite za vajo:

CEESEN CENTRAL & EASTERN EUROPEAN SUSTAINABLE ENERGY NETWORK CEESEN-BENDER	CEESEN CENTRAL & EASTERN EUROPEAN SUSTAINABLE ENERGY NETWORK CEESEN-BENDER	CEESEN CENTRAL & EASTERN EUROPEAN SUSTAINABLE ENERGY NETWORK CEESEN-BENDER
Training How to reach pragmatists	Training How to reach pragmatists	Training How to reach pragmatists
Build your engagement strategy Group 1: Segmenting	Build your engagement strategy Group 3: Find your gatekeepers	Build your engagement strategy Group 2: Build a strong word-of-mouth reputation
Pragmatists are logical, practical and data-driven. They are interested in technology but want proof of its effectiveness. Pragmatists need the evidence of what technology can do. They need to see how new technology solves a new problem.	Pragmatists are logical, practical and data-driven. They are interested in technology but want proof of its effectiveness. Pragmatists need the evidence of what technology can do. They need to see how new technology solves a new problem.	Pragmatists are logical, practical and data-driven. They are interested in technology but want proof of its effectiveness. Pragmatists need the evidence of what technology can do. They need to see how new technology solves a new problem.
Focus on reaching a niche group in the condominium. What characterizes this group? Consider elements from the Persona exercise.	Your Gatekeepers are intermediary between you and homeowners, someone they trust and can listen to. Identify them and consider: • Which news outlets do they flock to for information? • Which publications do they read religiously? • What communities do they interact with? • Who do they listen to?	Think of a group of home owners in the condominium. Approaching small groups or some representatives from each segment category is helpful. What ways would you approach your selected segment group? How do these folks like to be spoken to? What's their sense of humor? Are they busy all the time and want you to be straight to the point? Or are they there for some conversation?
		

Asimetrične informacije

Vaja: Komunikacija z družbeno ranljivimi skupinami

Predavatelji začnejo z vprašanji in odgovori, pri čemer vsakega udeleženca vprašajo, kdo v njegovi skupnosti ali občini je opredeljen kot »ranljiva oseba«. Na koncu razprave so udeleženci motivirani, da poiščejo podobnosti in razlike med podanimi opredelitvami.

Udeležence opomnite na stališče strokovnjakov in stanovalcev. Strokovnjaki govorijo z močnejšega položaja, saj razumejo stavbo, predpise in pravila, ki pa jih prebivalci, zlasti z ranljivih družbenih skupin, pogosto težje razumejo ali do njih sploh nimajo dostopa. Udeležencem se predstavi primer zdravnika, ki govori v latinščini ali uporablja zapleteno terminologijo, ko govori o zdravstvenem stanju osebe. Ta primer pomaga razumeti občutke osebe, ki se pogovarja s strokovnjaki o svoji stavbi, svojem

domu. Udeležence opomnite, da je težko zaupati strokovnjaku, ki poskuša uvesti spremembo, vendar ga je treba popolnoma razumeti in ki je pripravljen dodatno razložiti.

**Delo s
stanovalci**

Modul 4: Delo s stanovalci

Četrty del se začne z razumevanjem pomena ranljivosti in ranljivih družbenih skupin. Udeležencem je pojasnjeno, da je ranljivost zelo odvisna od konteksta. Da bi razumeli razlike, so udeleženci povabljeni, da opišejo, kdo je po njihovem razumevanju v nacionalnem kontekstu obravnavan kot ranljiv.

Nenasilna komunikacija

Razdelek se začne s situacijsko igro.

Poskusimo to

4

Delo s
stanovalci

Opis situacije:

Energetski strokovnjaki običejo enega od sestankov lastnikov stanovanj, z namenom da bi predstavili možnost prenove večstanovanjske stavbe. Ob koncu predstavitve strokovnjaka je začelo občinstvo skeptično postavljati vprašanja o prednostih prenove in celotnem postopku. Skupina je zaskrbljena zaradi nujnosti prenove sploh, cen in možnosti financiranja, nejasne prihodnosti in splošnega zapletenega procesa, saj ne ve, kdaj začeti. Sprašuje se o okoljskih, gospodarskih in družbenih koristih.

Vloge:

- Energetski strokovnjaki
- Opazovalec
- Prebivalci

Udeleženci si na prosojnici ogledajo opis situacije. Situacija je naslednja: energetski strokovnjaki se udeležijo enega od srečanj etažnih lastnikov, kjer predstavijo možnost prenove večstanovanjske stavbe. Po zaključku predstavitve skeptični udeleženci začnejo postavljati vprašanja o koristih prenove in celotnem postopku.

Vsak udeleženec dobi kartico s katero se mu dodeli določena vloga: energetski strokovnjak, opazovalec ali stanovalec. Na karticah so zapisane naloge, ki jih morajo udeleženci izvesti glede na svojo vlogo v igri vlog.

Modul nenasilna komunikacija, priporočila za izvajalce: Uporabite te kartice za vajo

Created by Andrea Czapka
Bentley Street Project

Ob koncu igre opazovalca prosijo, da predstavi svoja opažanja oziroma vedenje udeležencev, ki jih je zaznal. Nato, po tem ko so se udeleženci vedli "naravno", jim predavatelj pojasni ključna pravila aktivnega poslušanja in etičnega ravnanja.

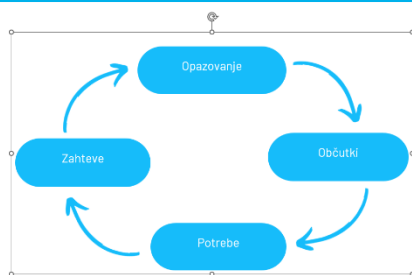
Pogovorimo se o etiki

- Udeleženci se lahko počutijo prisiljene v sodelovanje.
- Zavedajte se, kakšen vpliv lahko ima sodelovanje na udeležence.
- Bodite previdni pri spraševanju o potencialno travmatičnih izkušnjah: mraz, plesen, nevarne razmere v stavbi

Ko govorimo o etiki, so udeležence opomni, da je lahko pogovor o domovih in izkušnjah bivanja v nezdravih stavbah za ljudi zelo travmatičen. Poleg tega je pri vključevanju ranljivih družbenih skupin v srečanja ali delavnice pomembno, da je njihova udeležba zasnovana na etičen način. Pri tem je treba upoštevati učinke, ki jih lahko imajo okolje, način izvedbe in zasnova participativnih aktivnosti na udeležence.

Nenasilna komunikacija kot proces

Po razlagi se razloži proces nenasilne komunikacije s ključnimi fazami in vidiki vedenja. Če čas dopušča, se lahko udeležence prosi, da poskusijo izraziti svoja mnenja na nenasilen način. Poleg tega se lahko pregledajo zapiski opazovalca in skupaj s skupino poišče alternativni način izražanja tistega kar bilo povedanega.

Opazovanje - Občutki - Potrebe - Zahteve

Pri razlagi cikla občutki, potrebe, zahteve je treba udeležence spomniti tudi na naslednje točke, da se zagotovi enotno razumevanje izrazov, ki jih prikazuje graf, znotraj skupine.

- Opazovanje ≠ Evalvacija/presojanje/primerjava
- Presojanje: KDO "JE" KAJ, KDO si "zasluži" KAJ.
- Opazovanje + evalvacija = zmanjšamo verjetnost, da bodo drugi slišali naše predvideno sporočilo, saj bodo nagnjeni k temu, da slišijo kritiko in se zato uprejo temu, kar govorimo.

Active Listening

Let every person know that you have heard and understood them. How?

- Face the speaker and have eye contact.
- Monitor your facial expressions - it reveals your emotions.
- Nod your head, smile and make small noises like "yes" and "uh huh", to show that you're listening and encourage the speaker to continue.
- Do not interrupt.
- Repeat back to the people what they have just communicated.
- Take care not to inadvertently approve or disapprove of the information just given.
- Ask open questions; this demonstrates an interest in the individual and their circumstances.

Ko gre za razlago ključnih načel aktivnega poslušanja, je treba udeležence spomniti, kako velika je razlika med preprostim poslušanjem in tem, da so člani zares slišani. Udeleženci dobijo ključne nasvete za aktivno poslušanje, predstavljene na diapozitivu, da bi zagotovili varno okolje pri delu z ranljivimi skupnostmi.

Created by Adrien Coquet
from Noni Project

Modul nenasilna komunikacija, priporočila za izvajalce: Pazite, da ne padete v vlogo strokovnjaka ali svetovalca, saj bi to lahko udeležence spomnilo na že izražene asimetrije: [**Več o tem lahko izveste v diaprojekciji: Nenasilna komunikacija**](#)

Reševanje konfliktov in porušene skupinske dinamike

Konflikti in težave v skupini

Konflikt

Spopad med posamezniki ali skupinami. Na splošno je zaradi značilna kršitev miru ali razumevanja med vključenimi stranmi.

1. Ugotovite vir konflikta;
2. Pogledajte preko dogodka;
3. Od udeležencev spora zahtevajte rešitev;
4. Poiščite rešitve, ki jih lahko udeleženci spora podprejo;
5. Treba je doseči, da se sprte strani strinjajo s predpisano rešitvijo.

Težave v dinamiki skupine

Eden ali več članov skupine ima težave pri spremljanju procesa v skupini.

1. Določite člana
2. Zapišite člana, da opiše težavo
3. Zapišite člana, da navede osnovne informacije
4. Prosite člana za scenarij v primeru neuspešne obravnave
5. Prosite člana, naj oceni predvideno rezultate
6. Prosite za konkretno spremenjeno vizijo
7. Vprašajte kaj bi morale sodelujoče strani narediti da bi doseglo vizijo
8. Skupaj z udeleženiimi stranmi oblikujte rezultate ukrepanja
9. V primeru, da prva rešitev ne vdeluje, formulirajte alternativne rešitve
10. Preverite pri članu/članici ali je ponovno na pravi poti

Vsa navodila, pridobljena na tem usposabljanju, ki se nanašajo na komunikacijo ter razumevanje občutkov in čustev, so še posebej pomembna pri reševanju in preprečevanju konfliktov. Konflikti postanejo posebej zahtevni, kadar se pojavijo znotraj skupine. **Udeležence vprašajte o njihovih izkušnjah s konflikti, o njihovih občutkih in čustvih, ter kdaj so zadovoljni s svojim obnašanjem.** Prosojnica vsebuje koristne nasvete za razumevanje konfliktov ter načine, kako ukrepati, če do njih pride.

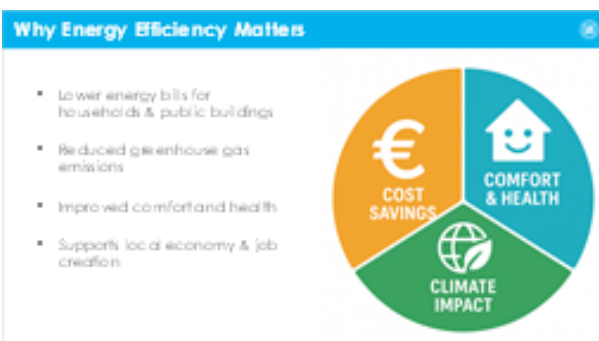
4

Delo s
stanovalci

Ustvarjanje možnosti za energetske varčevanje ter obnove: praktični mehki ukrepi, obnova, strategije in financiranje

ENERGETSKA UČINKOVITOST ZA VARČEVANJE Z ENERGIJO

Med najučinkovitejšimi kratkoročnimi strategijami za zmanjšanje prihrankov energije je povečanje energetske učinkovitosti. Čeprav profesionalni energetski strokovnjaki v podjetjih itd. vedo, kako upravljati in izvajati takšne ukrepe, državljani običajno niso dovolj obveščeni in pripravljeni na sprejemanje učinkovitih, nujnih ukrepov (glej npr. naraščajoče povpraševanje po energetskem svetovanju)..

Predvsem ranljiva in energetske revna gospodinjstva lahko imajo težave pri izvajanju prenov ali zamenjavi neučinkovitih naprav. Naslednji razdelek nudi podporo občinam pri podpori njihovim državljanom z vzpostavitvijo lastnih možnosti financiranja, ponuja dobre argumente za uporabo komunikacijskih orodij ter motivira lastnike stanovanj, da se podajo na pot energetske učinkovite prenov.

Rezultati analize v okviru Konvencije županov kažejo, da dajejo lokalne oblasti večji poudarek občinskim stavbam (predstavljajo 58 % načrtovanih finančnih instrumentov) in manj zasebnim stavbam (stanovanjske stavbe predstavljajo 30 % in terciarne stavbe 12 % analiziranih instrumentov). (Economidou et al. 2023)

Prejšnje izkušnje kažejo, da je treba ukrepe za energetske učinkovitost izvajati čim bližje ljudem, torej na ravni občinskih skupnosti, mest ali mestnih četrti, pri čemer je usklajevanje in komunikacija v pristojnosti lokalnih skrbnikov.

Za tiste, ki poskušajo izvajati občinske ukrepe za energetske učinkovitost z državljani in za njih, lahko nastanejo znatni stroški, saj je treba izvajati kampanje ter zaposliti osebje za direktno in ponavljajoče se delo z ljudmi na terenu. Zato je financiranje takšnih ukrepov ključnega pomena, občine pa se pogosto odločijo, da bodo takšne ukrepe izvajale izključno na občinskih nepremičninah.

Podpora prebivalcev ostaja ključni izziv.

Občine v različnih državah imajo različne naloge in pri izvajanju teh nalog jih podpirajo različne agencije, občinska podjetja in neprofitne organizacije. Strategije prenove zasebnih stavb niso nujno na prvem mestu v katalogov ukrepov, vendar je lahko podpora državljanom v različnih oblikah, kot so dodelitev proračuna lokalnih oblasti za razpise za financiranje prenove, svetovalne storitve za državljane, enostavno dostopni regulativni ukrepi, usmerjanje ukrepov na stavbe z najslabšimi lastnostmi (certifikat energetske učinkovitosti razredi G–D), kjer živijo energetske revna gospodinjstva

Obnova poteka v več fazah. Prvi korak je ugotovitev potrebe po obnovi, pri čemer pomagajo energetske svetovalci. Sledi priprava načrta obnove. Za ta načrt obnove lahko lastniki in svetovalci dobijo finančno podporo v obliki posojil ali financiranja iz skladov za obnovo.

Ostali finančni instrumenti se razlikujejo od države do države in zajemajo široko paleto od neposrednih subvencij, davčnih olajšav, ugodnih posojil prek obročnih skladov do javno-zasebnih partnerstev, kot so pogodbe o energetske učinkovitosti. V primerih, da so občine solastnice večstanovanjske stavbe, je treba finančne rešitve dobro preveriti, da ne pride do pravnih sporov..

Motiviranje lastnikov v večstanovanjskih stavbah je lahko še posebej težko, v primeru da lastna sredstva niso zadostna. V tem primeru lahko različne možnosti spodbudijo k doseganju energetskih prihrankov ter višje energetske učinkovitosti z oblikovanjem načrta, v katerem se posamezni ukrepi obnove izvajajo eden po eden v določenem časovnem okviru na smiseln način. Za takšen proces je priporočljivo sodelovanje strokovnjakov za energetske učinkovitost in arhitektov.

Predavatelji pojasnjujejo različne prednosti in slabosti enega samega obnove ukrepa v primerjavi s paketnimi obnovitvenimi projekti. Vključujejo možnost časovnega načrta obnove (roadmap) in načrta obnove.

Mehke ukrepe lahko pojasnimo s pomočjo naslednje diapozitive, ki zajema različne teme:

Gretje prostora: Ukrepi vključujejo spodbujanje učinkovitih praks ogrevanja, kot so zniževanje temperature v prostorih, ko ti niso zasedeni, tesnjenje preprihov ter izolacija ogrevalnih cevi. Občine oz. lokalne oblasti lahko podprejo preglede ogrevalnih sistemov, da se optimizira njihova učinkovitost ter ugotovi možnost za posodobitev zastarelih sistemov.

Ukrepi so usmerjeni v izboljšanje učinkovitosti ogrevanja s praktičnimi ukrepi, kot so namestitev pametnih termostátov, tesnjenje oken in vrat ter zagotavljanje spletnega usposabljanja za učinkovito uporabo peči na les.

Topla sanitarna voda: Kampanje lahko spodbujajo sprejemanje energetske varčnih vedenj, kot je uporaba energetske učinkovitih tušev in skrajšanje trajanja prhanja, skupaj z izolacijo cevi v neogrevanih prostorih za zmanjšanje toplotnih izgub.

Poraba električne energije: Preprosti, a učinkoviti ukrepi vključujejo prehod na LED-razsvetljavo, zmanjšanje porabe energije v stanju pripravljenosti in uporabo okolju prijaznih programov za gospodinjske aparate. Kampanje ozaveščanja javnosti poudarjajo potencial varčevanja s temi ukrepi. Kampanje lahko spodbujajo spremljanje porabe energije. Interaktivni dogodki in informacijske stojnice na lokalnih ali regionalnih vladnih dogodkih, festivalih in tržnicah dodatno podpirajo ozaveščenost javnosti o možnostih varčevanja z električno energijo.

Izobraževanje: Delavnice o energiji v šolah so namenjene krepitvi dolgoročne energetske pismenosti med mlajšimi generacijami in posredno vplivajo na vedenje staršev. Interaktivne in privlačne oblike zagotavljajo, da učenci in njihove družine sprejmejo trajnostne navade. Delavnice »naredi sam« za državljane: lahko aktivirajo preprost način razmišljanja o varčevanju z energijo. Delavnice, namenjene lastnikom fotonapetostnih sistemov za povečanje lastne porabe sončne energije, in ambasadorske pobude, ki vključujejo izkušene uporabnike k promociji prednosti uporabe obnovljivih virov energije v njihovih skupnostih.

Svetovanje: Lahko se razmisli o ustanovitvi »one-stop-shops« kontaktnih točkah namenjenih energetske svetovanju v občinskih stavbah ali zunaj njih, potujočih svetovalcih in pregledih varčevanja z energijo na lokacijah.

Naslednji 3 diapozitivi prikazujejo primere dobrih praks z mehкими ukrepi za podporo energetske učinkovite obnove z zasebnih gospodinjstvih.

Prva komunikacijska kampanja poteka v različnih občinah in vključuje sosedski pristop.

Francoski primer

temelji na lokalnih običajih in pristopu vključevanja državljanov v kombinaciji s svetovalnimi storitvami na področju energije, katerih cilj je premagati prvo oviro pri obnovi: pridobiti strokovno mnenje

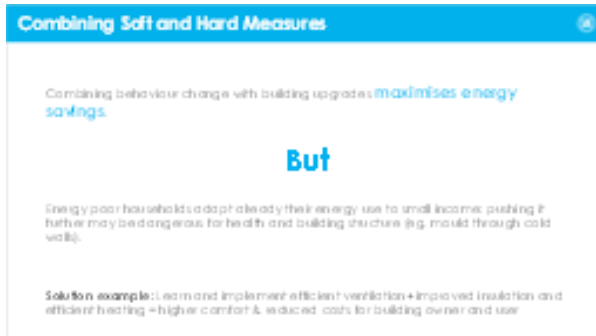
Tretji primer je namenjen energetske revnim in ranljivim gospodinjstvom z nizkimi dohodki ter vključuje svetovanje usposobljenih socialnih energetskih svetovalcev, katerih cilj je povečati energetske učinkovitost zasebnih domov z nasveti o vedenju in rešitvami za poceni gospodinske aparate.

Četrti primer v Metzu v Franciji vključuje državljanke, ki se sprehajajo po svojih soseskah, ter dokazujejo energetske neučinkovitost in nudijo podporo pri prvih svetovalnih korakih pri odločitvah o prenovi.

Kombiniranje mehkih in trdih ukrepov

Za konec, pojasnite skrito energetska revščino: v literaturi najdemo da skrita energetska revščina pomeni stanje, ko ima gospodinjstvo nenavadno nizke izdatke za energijo (Enerdata, 2020) ali nizke absolutne izdatke za energijo (EU Energy Poverty Observatory, 2020). Nedavne raziskave kažejo, da je problem energetske revščine v regiji srednje in vzhodne Evrope dodatno poglobljen zaradi infrastrukturnih pomanjkljivosti, ki jo še poslabšujeta prenizka poraba energije, ki jo še poslabšujeta dohodkovna revščina in slabo stanje stanovanjskega fonda.

Raziskave prikazujejo² da obstaja znatna skupina gospodinjstev, ki si sama omejujejo porabo energije, kar je v sedanjih opredelitvah in programih podpore pogosto spregledano. Z uporabo vedenjskih vprašanj namesto izključnega zanašanja na podatke o porabi energije raziskava opredeljuje gospodinjstva, ki porabo energije zmanjšujejo pod udobno raven, da bi se izognila visokim stroškom.

Potencialne rešitve vključujejo kombinacijo različnih ukrepov:

- **Ciljanje in identifikacija:** Dostop do zanesljivih podatkov je ključnega pomena, prav tako usklajevanje med občinskimi oddelki. Inovativna orodja, kot sta umetna inteligenca in pametne tehnologije, bi lahko pomagala prepoznati energetske revna gospodinjstva, ne da bi jih pri tem stigmatizirala.
- **Behaviour:** Vedenjski vzorci so premalo raziskan vidik energetske revščine in jim je treba nameniti več pozornost.
- **Odgovornost:** Odpraviti horizontalne povezave med vladnimi oddelki – socialno varstvo, energetika, stanovanjska politika, zdravstvo in mobilnost – ter vertikalne povezave med lokalno, regionalno, nacionalno in evropsko ravno, da se ustvari bolj celovit pristop k reševanju energetske revščine
- .

Ukrepi občin: Kako to uresničiti?

Predloge za občinske ukrepe se lahko kombinira z obstoječimi dobrimi praksami na lokalni ravni. Predavateljem priporočamo, da ta del začnejo tako, da udeležence najprej zaprosijo za njihove rešitve ali dobre primere, preden preidejo k naslednjemu nizu diapozitivov.

² Pasti varčevanja z energijo: Povezava med skrito energetske revščino in samoomejevanjem porabe v gospodinjstvih v Avstriji, K. Einfeld, S. Seebauer, Energy Research & Social Science, Volume 84, 2022, 102427, ISSN 2214-6296, <https://doi.org/10.1016/j.erss.2021.102427>

Začnite s strateškimi prioritetami:

- Informirano sprejemanje odločitev in načrtovanje
- Posodobite ocene vplivov podnebnih sprememb z uporabo orodij GIS in lokalnih projekcij za oblikovanje ciljno usmerjenih ukrepov.

Razširitev pilotnih projektov: Razširitev preizkušenih lokalnih ukrepov (energetsko učinkovita prenova stavb lokalne samouprave, stavbe socialnih stanovanj, zasebne stavbe z dobro prakso, sosedske kampanje, izboljšanje javnega prostora, podpora skupnosti) na druge soseske.

Vključevanje državljanov: Ohraniti

participativne pristope z delavnicami, kampanjami in sosedskimi mrežami za povečanje odpornosti javnosti.

Trajnostno financiranje: Izkoristiti nacionalno financiranje ter vključiti prilagoditvene ukrepe v proračune za urbani razvoj.

Institucionalna integracija: Vključitev ukrepov energetske učinkovitosti v vse procese načrtovanja lokalnih in regionalnih samoupravnih enot; vzpostavitev namenske vloge za upravljanje podnebja.

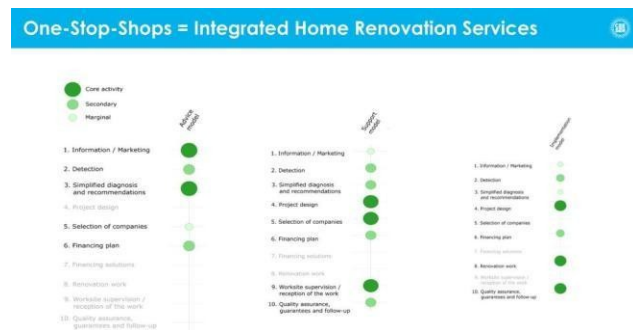
Regionalno sodelovanje: Okrepitev partnerstev s sosednjimi mesti ter akademskimi ustanovami za skupne projekte in izmenjave podatkov.

Pričakovani rezultati:

- Večja odpornost na podnebne vplive v vseh soseskah
- Močnejša medsektorska koordinacija ter upravljanje
- Bolje pripravljeni in obveščeni državljani
- Večja zmogljivost za zagotavljanje zunanjega financiranja in izpolnjevanje nacionalnih zahtev glede prilagajanja

Naslednji diapozitiv je vstavljen za lokalne dobre primere praks. Predavatelji imajo možnost, da z udeleženci razpravljajo o lokalno izvedljivih in smiselnih rešitvah.

Zbirka orodij: Vse na enem mestu (One-Stop Shops - OSS)

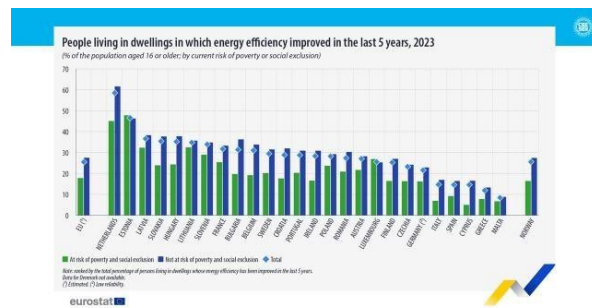
Eno od orodij za delo z ranljivimi skupnostmi so kampanje ozaveščanja na ravni lokalnih ali regionalnih oblasti in enotne kontaktne točke »vse na enem mestu« za prenovo stavb. Udeležencem so bili pojasnjeni različni modeli enotne kontaktne točke, kot so modeli svetovanja, podpore in izvajanja na podlagi storitev, ki jih ponuja enotna kontaktna točka. Za boljšo razlago koncepta enotne kontaktne točke glejte

[skupnost praks EU Peers](#). Poleg tega so udeležencem za pojasnitev občinskih komunikacijskih kampanj na voljo [primeri](#).

FINANČNA PODPORA ZA OBNOVO STAVB: RAZISKOVANJE MOŽNOSTI PREKO NACIONALNE RAVNI

Začnite svojo predstavitev z opredelitvijo trenutnega konteksta in prikazom nujne potrebe po mehanizmih finančne podpore. Uporabite statistične podatke, da pokažete napredek in neenakost.

Leta 2023 je 25,5 % prebivalcev EU starih 16 let ali več, živel v stanovanjih, katerih energetska učinkovitost je bila v zadnjih petih letih izboljšana. Osebe, ki so bile izpostavljene tveganju revščine ali socialni izključenosti, so manj pogosto navajale, da živijo v stanovanjih z izboljšano energetsko učinkovitostjo (17,8 %), v primerjavi z osebami, ki tveganju niso bile izpostavljene (27,5 %).

Zagotovite dodatni kontekst z razlago ključnih definicij, da bodo udeleženci razumeli obseg predstavljenih informacij in lažje ovrednotili prikazani graf.

*Stanovanja z boljšo energetsko učinkovitostjo vključujejo vse ukrepe, ki vplivajo na toplotne pogoje stanovanja.

Ti kazalniki zajemajo ključne ukrepe prenove: nadgradnjo toplotne izolacije zunanjih sten, streh ali tal; zamenjavo enojne zasteklitve z dvojno ali trojno zasteklitvijo in namestitev učinkovitejših ogrevalnih sistemov.

*Osebe, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, se soočajo z vsaj eno od treh situacij: grozi jim revščina, so materialno in socialno prikrajšani ali živijo v gospodinjstvu z zelo nizko intenzivnostjo dela.

Preidite k razpravi o glavnih mehanizmih financiranja EU, začeni s kohezijsko politiko kot temeljnim virom financiranja.

Kohezijska politika

2021-2027 Cohesion Policy Support for Energy Efficiency and Building Renovation

- RRF and cohesion funding combined will provide over €66bn for energy renovation across the EU until 2029
- Current Cohesion Policy Funding (2021-2027)
 - **€10.6bn** is allocated to renovation and energy efficiency projects in the **public sector**.
 - **€6.5bn** of EU funds is earmarked for energy renovation of the **housing stock**.
 - **€2.9bn** is allocated to **enterprises** subject to energy efficiency requirements.

Ocenjuje se, da je iz kohezijske politike namenjenih 20 milijard evrov za energetske prenovi ter energetske učinkovitost.

S sofinanciranjem držav članic bi to lahko doseglo 29 milijard evrov. Samo ta sredstva ne morejo pokriti naložb, potrebnih za doseg cilja 55-odstotnega zmanjšanja emisij do leta 2030. Zlasti 6,5 milijarde evrov sredstev EU je namenjenih energetski prenovi stanovanj.

2021-2027 Cohesion Policy Funding for Building Renovation

Source: Renovate Europe, (April, 2023), 2021-2027 Cohesion policy support for energy efficiency and building renovation

Preidite na Mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF) ter poudarite, da je bil kljub temu, da je šlo za ločen vir financiranja, tesno povezan s Kohezijsko politiko, zaradi narave naložbenih prioritet in potrebe po regionalnem ukrepanju. Usmerite pozornost na časovnico in kontekst nastanka RRF.

Mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF)

The Recovery and Resilience Facility (RRF)

- National Recovery and Resilience Plans
- In 2021, the [Renovate2Recover study](#) found that amongst the 18 Member States' NRRPs analysed, €39.9bn* was allocated buildings renovation (about 8% of total)
- Planned RRF investments are **concentrated in the residential sector**, which receives over €23bn (58%) of funding.

Mehanizem za okrevanje in odpornost je orodje, ki ponuja nepovratna sredstva in posojila za podporo naložbam in reformam v državah članicah EU ter je osrednji del instrumenta NextGenerationEU.

Komisija si je denar izposodila na finančnih trgih z uporabo instrumenta, ki je

začasni instrument za pomoč državam članicam pri izvajanju naložb in reform. Države članice se tako spopadajo z izzivi, opredeljenimi v priporočilih za posamezne države v okviru evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih in socialnih politik, in so skladne s cilji EU.

Instrument je začel delovati februarja 2021. Zagotavlja financiranje naložb in sprememb, ki jih države članice uvedejo od začetka pandemije februarja 2020 do konca decembra 2026. Da bi bile države članice upravičene do financiranja dogovorjenega zneska, morajo Evropski komisiji predložiti svoje načrte za okrevanje in odpornost, v katerih navedejo reforme in naložbe, ki jih nameravajo izvesti do konca leta 2026.

Nacionalni načrti za okrevanje in odpornost so bili odobreni po pandemiji COVID-19 leta 2021, pred konfliktom v Ukrajini in posledično energetske krizo, naraščajočimi cenami energije in naraščajočimi življenjskimi stroški. Mehanizem si prizadeva povečati digitalizacijo, državam članicam omogočiti doseganje podnebnih ciljev EU za leti 2030 in 2050 ter spodbuditi okrevanje gospodarstev po krizi po COVID-u.

Prikaz nacionalnih načrtov, načrtovanih reform in naložb [vsake države članice](#)

Države članice so v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost zagotovile skupno več sredstev za energetske obnove (približno 46 milijard EUR v 18 državah članicah). V teh državah članicah so načrtovane naložbe iz mehanizma za okrevanje in odpornost osredotočene na stanovanjski sektor, ki prejme več kot 23 milijard EUR (58 %) sredstev. Stavbe javnega sektorja so drugi največji naložbeni cilj s skoraj 13 milijardami evrov (34 %), sledi pa jim industrijski/poslovni sektor z 2,9 milijarde evrov (7 %).

Predstavite specializirane finančne institucije in njihovo vlogo pri financiranju obnove stavb.

Skupina Evropske investicijske banke (EIB)

Pojasnite strukturo in področja delovanja skupine EIB

Provide financial solutions for housing providers, municipalities, and companies in the housing sector

Finance:

- Innovative Housing
- Renovated Housing
- New Build Housing

Check out if your project qualifies for support: [The EIB Group Green Checker](#)

Skupino EIB sestavljata Evropska investicijska banka in Evropski investicijski sklad.

Financirajo ter podpirajo inovativne stanovanjske projekte, obnovo obstoječih stanovanj za povečanje energetske učinkovitosti, gradnjo cenovno dostopnih

stanovanj, kot so nastanitve za begunce in sprejemni centri, študentske in dijaške domove, nastanitve za delavce in sezonske delavce, domove za ostarele.

Predstavite praktična orodja, ki lahko pomagajo razvijalcem projektov. Poskrbite, da so povezave dostopne, med predstavitvijo odprite orodja in pokažite, kako delujejo.

Zeleni preverjevalnik skupine EIB je spletno orodje, ki ga je razvila svetovalna služba EIB v sodelovanju s službami EIB in EIF, z zunanjo tehnično svetovalno podporo in finančno podporo svetovalnega centra InvestEU.

Spletna mesta finančnim posrednikom in končnim uporabnikom skupine EIB omogočajo ocenjevanje transakcij ali podprojektov končnih uporabnikov glede na veljavna merila za upravičenost, ocenjevanje vpliva na podnebje, če je to primerno, in prenos rezultatov ocenjevanja v obliki dokumenta z rezultati Zelenega preverjevalnika skupine EIB.

Predstavite vprašanje potrebe po tehnični pomoči in podpori med izvajanjem projekta. Udeležence vprašajte, kakšna tehnična pomoč jim najbolj manjka pri izvajanju projektov obnove stavb in energetske učinkovitosti. Nadaljujte s tehnično pomočjo in mehanizmi svetovalne podpore.

Objekt ELENA

ELENA-European Local ENergy Assistance

Provides technical assistance grants for the design and implementation of energy efficiency, building-integrated renewable energy investments, and innovative urban transport.

Technical assistance grants for public and private entities, covering up to 90% of the project's preparation costs

For the residential sector: ELENA helps private individuals and homeowner associations prepare and implement energy efficiency renovations and renewable energy projects targeting privately and publicly owned single-family and multi-family buildings

- Support investment programmes above €30 million with a three-year period.

ELENA ponuja sredstva za tehnično pomoč na področjih načrtovanja in izvajanja energetske učinkovitosti, integriranih naložb v obnovljive vire energije in inovativnega mestnega prometa.

Evropski strokovni center za javno-zasebna partnerstva (EPEC)

European PPP Expertise Centre (EPEC)

- Supports EU Member States, Candidate Countries and other partners in their work on **public-private partnerships (PPPs)**
- Well-managed and regulated PPPs can be effectively mobilized for the housing sector

EPEC offers:

- Sharing good practice and addressing practical issues in PPPs implementation
- Support in the development of PPP legal and regulatory frameworks, institutional arrangements, and processes

Razložite javno-zasebno partnerstvo kot alternativni model financiranja. Opozorite udeležence na dejstvo, da je financiranje mogoče obravnavati tudi z vidika vključevanja zainteresiranih izvajalcev in podjetij, vendar mora biti za to pripravljen regulativni okvir. Pri javno-zasebnih partnerstvih se poudarja nujnost strogih in jasnih meril za izvajalce ter opravljena dela.

Evropski strokovni center za javno-zasebno partnerstvo (EPEC) je bil ustanovljen leta 2008 za podporo državam članicam EU, državam kandidatkam ter drugim partnerjem pri njihovem delu na področju javno-zasebnih partnerstev.

Javno-zasebno partnerstvo je dogovor med javnim organom in zasebnim partnerjem za izvedbo projekta javne infrastrukture, storitev v okviru dolgoročne pogodbe pa je znana kot javno-zasebno partnerstvo. Zasebni partner v okviru tega dogovora prevzame tveganja ter upravljske odgovornosti. Javni organ plača zasebnemu partnerju na podlagi uspešnosti za zagotavljanje storitev ali mu podeli pravico do ustvarjanja prihodkov od zagotavljanja storitev, kot je pobiranje cestnin od uporabnikov mostov. Zasebno financiranje je običajno vključeno v javno-zasebno partnerstvo. Če so projekti javno-zasebnega partnerstva pravilno pripravljeni, lahko prinesejo javnemu sektorju ter upravičencem projekta znatne koristi.

Predstavite alternativne možnosti podpore, ki ne zagotavljajo neposrednega financiranja, temveč ponujajo jamstvene mehanizme za posojila in naložbe.

Invest EU

InvestEU

- Provides financial support for building renovation projects across the EU, aiming to boost energy efficiency and contribute to climate goals
- Guarantee fund, leveraging private and public investment
- The InvestEU Advisory Hub - connects project promoters and intermediaries with advisory partners, who work directly together to help projects reach the financing stage.
- To request advisory support – follow [the Central Entry Point](#)

InvestEU je program financiranja, ki poteka od leta 2021 do 2027 in nadaljuje delo [Evropskega skalda za strateške naložbe v okviru Junckerjevega načrta](#). Njegov cilj je zbrati 650 milijard evrov naložb za trajnostno infrastrukturo, vključno z obnovo stavb. Program uporablja jamstveni mehanizem, kar pomeni, da zagotavlja varnostno mrežo za posojila in

naložbe drugih finančnih institucij. InvestEU ima 50-odstotni cilj na področju podnebja in okolja ter se osredotoča na trajnostno preverjanje, kar pomeni, da morajo projekti dokazati pozitiven vpliv na okolje.

Svetovalni center InvestEU, ki ga vodi Evropska komisija in je financiran iz proračuna EU, povezuje posrednike ter nosilce projektov s svetovalnimi partnerji, ki neposredno sodelujejo pri pomoči pobudam pri napredovanju do faze financiranja.

Predstavite druge vire, ki jih lahko ponudi EU. Če financiranja ni mogoče podpreti neposredno, obstaja še vedno več platform, kjer je mogoče dobiti strokovno svetovanje o financiranju ter najti primere dobrih praks. Pri pojasnjevanju Evropske koalicije za financiranje energetske učinkovitosti spodbudite udeležence, naj stopijo v stik z nacionalnimi centri in raziščejo, kako in na kakšen način lahko izkoristijo koalicijo.

Odprite platformo DEEP in udeležencem pokažite, kako deluje.

Evropska koalicija za financiranje energetske učinkovitosti

European Energy Efficiency Financing Coalition

- Aims to increase private financing in energy efficiency, supporting the implementation of the Energy Efficiency Directive and the Energy Performance of Buildings Directive
- Brings together the European Commission, the 27 EU Member States, financial institutions and other relevant stakeholders
- Consists of: General Assembly, Expert Platform, National hubs, the Secretariat

[DEEP - the de-risking energy efficiency platform](#)

Evropska koalicija za financiranje energetske učinkovitosti razvija platformo za sodelovanje med državami članicami EU, finančnimi institucijami in Komisijo pri financiranju energetske učinkovitosti. Cilj koalicije je ustvariti spodbudno tržno okolje za naložbe v energetske učinkovitost in izkoristiti zasebno financiranje za doseganje energetskih in podnebnih ciljev EU za leti 2030 in 2050.

Koalicija je organizirana na treh ravneh ter podprta s strani sekretariata:

- **Generalna skupščina** vključuje visoke predstavnike vseh članic koalicije, predseduje pa ji Komisija.
- **Strokovna platforma** bo sestavljena iz delovnih skupin, ki vključujejo visoko usposobljene strokovnjake iz baze članic koalicije, imenovane za obravnavo prednostnih tem, ki izhajajo iz Generalne skupščine.
- **Vozlišča** delujejo kot predstavniki koalicije, na vsakem nacionalnem trgu. Vsaka država članica EU bo za svoje nacionalno vozlišče opredelila poseben mandat glede financiranja energetske učinkovitosti in imenovala nacionalni organ za nadzor nad njegovim izvajanjem. Kot take imajo posamezne države odgovornost za delo in odgovornosti svojih vozlišč. Prejemajo podporo Evropske komisije in sekretariata.
- **Sekretariat** s sedežem v Bruslju podpira koalicijo z zagotavljanjem administrativne in strokovne pomoči. Na nacionalni ravni zagotavlja strokovno znanje držav članic EU in njihovih centrov, da bi državam članicam EU in njihovim centrom pomagal učinkovito izvajati dodeljene mandate.

[DEEP – platforma za zmanjšanje energetske revščine](#) – je vseevropska baza podatkov, ki ponuja podrobne podatke, analize in dokaze o več kot 20 000 projektih energetske učinkovitosti v industrijskem in gradbenem sektorju. Zaradi svojih rezultatov omogoča razvijalcem projektov, financerjem in vlagateljem, da učinkoviteje ocenijo tveganja in donose naložb v energetske učinkovitost po vsej Evropi. Evropska komisija poziva vse deležnike na trgu, naj podprejo to pobudo s prispevanjem razpoložljivih finančnih in poslovnih podatkov.

Preden razložite podprogram LIFE za prehod na čisto energijo, vprašajte udeležence, če so že slišali zanj, ali so se kdaj prijavili kot upravičenci oziroma ali so bili kdaj povabljeni v poskusni/začetni fazi (pilotni) pridruženi partnerji k enemu od projektov. Vprašajte, s kakšnimi izzivi so se soočili med postopkom prijave ali kaj jih je odvrnilo od prijave. Predstavite LIFE in Obzorje (horizon) Europa v enem bloku in pojasnite, da je Obzorje namenjen predvsem raziskavam, LIFE pa izvajanju ukrepov.

Podprogram EU LIFE, Prehod na čisto energijo

LIFE Clean Energy Transition

- Supports the delivery of EU policies in the field of sustainable energy
- A budget of nearly EUR 1 billion from 2021 to 2027
- Supports also one-stop shops for energy renovations, skills development, and actions to tackle energy poverty
- [Funding & tender opportunities portal](#)
- [Support for Applicants](#)

Program EU LIFE zagotavlja finančno podporo za obnovo stavb, zlasti s poudarkom prehoda na čisto energijo in prizadevanjih za razogljičenje. Financira projekte, ki razvijajo okvire za trajnostno obnovo stavb, privabljajo zasebne naložbe ter podpirajo lokalne in regionalne pobude.

LIFE ponuja sofinanciranje projektov, ki razvijajo nacionalne, regionalne in lokalne okvire, projekte, ki gradijo strokovno znanje in organizacijske inovacije, potrebne za razvoj in izvajanje projektov.

Obzorje Europe. Sklop 5: Podnebje, energija in mobilnost

Obzorje Evropa, ključni program EU za financiranje raziskav in inovacij od leta 2021 do 2027, podpira energetske učinkovitost z različnimi pobudami, zlasti v okviru sklopa 5: Podnebje, energija in mobilnost.

Horizon Europe. Cluster 5: Climate, Energy and Mobility

- Key funding program for research and innovation

Contact Partnerships!

Follow -> [Partnerships in Horizon Europe](#)

Built4People Partnership

[Funding & tender opportunities portal](#)

Ta skupina se bori proti podnebnim spremembam z globljim razumevanjem njihovih vzrokov, razvoja, tveganj, vplivov in priložnosti. Cilj je, da energetske in prometni sektor postaneta okolju prijaznejša, učinkovitejša, konkurenčnejša, inteligentnejša, varnejša in odpornejša..

Cilj evropskih partnerstev z EU in pridruženimi državami, zasebnim sektorjem, fundacijami ter drugimi deležniki je odgovoriti na globalne izzive in posodobiti industrijo.

Partnerstvo, ki ga v okviru programa Obzorje Evropa soprogramira Built4People, spodbuja trajnostno prenovo in inovacije v pozidanem okolju EU.

Vizija partnerstev je ustvariti visokokakovostna, nizkoogljična in energetska učinkovita grajena okolja, ki pospešujejo prehod k trajnosti. Partnerstvo bo povežalo celotno vrednostno verigo in vzpostavilo sektorske inovacijske grozde po vsej EU.

Njegovi cilji so trojni: znanstveni – spodbujanje celostnih inovacij za trajnost; gospodarski – revitalizacija sektorja z uporabo trajnostnih praks; družbeni – spodbujanje spremembe vedenja v smeri trajnostnega življenja. Ti cilji bodo doseženi z pristopom, usmerjenim k uporabniku.

Pred predstavitvijo instrumenta za tehnično podporo spodbudite udeležence, naj bolj sodelujejo z nacionalno ravno. Nekatere možnosti podpore EU, kot je TSI, so na voljo na podlagi vloge in zahtevka države članice, zato je pomembno, da se na nacionalni ravni ozavešča o izzivih, s katerimi se soočajo zainteresirane strani pri obnovi stavb in energetska učinkovitosti. To bi nacionalnim organom omogočilo, da poiščejo možnosti podpore, kot je TSI.

Instrument za tehnično podporo (TSI)

Technical Support Instrument (TSI)

- €864 million for the period 2021-2027
- Tailor-made technical expertise to EU Member States to design and implement reforms
- Does not require co-financing from Member States
- Technical Support to implement reforms in the context of EU economic governance, Recovery and Resilience Plans, economic adjustment programs, reform at own initiative.

Podpora za reforme po Tehničnem podpornih instrumentu (TSI) se začne z zahtevo za podporo s strani države članice EU. Države članice EU lahko po TSI zaprosijo za tehnično podporo, da:

- izvajati reforme za povečanje odpornosti v okviru gospodarskega upravljanja EU, kot so tiste, ki izhajajo iz priporočil za posamezne države v okviru

[Evropskega semestra](#) in na podlagi izvajanja prava EU

- pripravijo, spremenijo, izvajajo in revidirajo nacionalne načrte za okrevanje in odpornost v okviru [instrumenta za okrevanje in odpornost](#)

- izvajajo programe gospodarskega prilagajanja
- izvajajo reforme, ki so jih sprejeli na lastno pobudo

Podporo lahko zagotovi neposredno Komisija, bodisi z uporabo lastnega notranjega strokovnega znanja, bodisi v sodelovanju z zunanjimi izvajalci tehnične podpore: strokovnjaki iz mednarodnih organizacij, svetovalnimi podjetji, nacionalne vlade držav članic EU (TAIEX) ali posamezni strokovnjaki iz zasebnega sektorja.

Predstavite Socialni podnebni sklad in vprašajte udeležence, ali bodo stroški energetske tranzicije v njihovem okolju še posebej občutile nekatere družbene skupine. Pri pojasnjevanju SCF navedite nekaj osnovnih informacij o [sistemu trgovanja z emisijskimi kvotami](#). Udeležence vprašajte, kako lahko to vpliva na prebivalstvo v njihovem okolju.

Socialni sklad za podnebje (SCF)

- From 2026
- Created to alleviate the social and economic impacts arising from the ETS2
- National Social Climate Plans
- Structural measures and investments in energy efficiency and renovation of buildings, clean heating and cooling and integration of renewable energy, as well as for zero- and low-emission mobility solutions
- Check out [the authorities responsible for the preparation of their Social Climate Plans](#)

Socialni sklad za podnebje (SCF) je bil vzpostavljen skupaj z EU sistemom trgovanja z emisijami [ETS2](#), ki zajema kurjenje goriva v stavbah, cestni promet in druge sektorje. Da bi se zagotovil pravičen prehod k podnebni nevtralnosti, je glavni cilj SCF-a omiliti socialne in gospodarske učinke ETS2.

Države članice bodo pripravile nacionalne socialne podnebne načrte, v katerih bodo navedeni in pojasnjeni vsi načrtovani ukrepi in naložbe za podporo ranljivim gospodinjstvom, uporabnikom prevoznih storitev in mikro podjetjem.

Načrti naj bi temeljili na nacionalnem posvetovanju z lokalnimi in regionalnimi oblastmi, predstavniki gospodarskih in socialnih partnerjev, civilno družbo, mladinskimi organizacijami ter drugimi deležniki.

Poudarite možnost podpore, prilagojene kontekstu srednje in vzhodne Evrope – Sklad za modernizacijo

Sklad za modernizacijo

Modernisation Fund

- Supports modernisation of energy systems in 13 lower-income EU Member States
- From 2021 to 2030
- Among supported options, energy efficiency in buildings, support to low-income households, including in rural and remote areas, to address energy poverty

Modernizacijski sklad pomaga 13 državam članicam EU z nižjimi dohodki posodobiti njihove energetske sisteme in povečati energetske učinkovitost. Ustanovljen je bil leta 2018, da bi državam članicam upravičenkam pomagal doseči cilje evropskega zelenega dogovora in njihove podnebne cilje za obdobje 2021–2030.

Države članice upravičenke so Bolgarija, Češka, Estonija, Grčija, Hrvaška, Latvija, Litva, Madžarska, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovenija in Slovaška.

Šest prednostnih področij:

- proizvodnja in uporaba energije iz obnovljivih virov, vključno z obnovljivim vodikom,
- ogrevanje in hlajenje iz obnovljivih virov,
- zmanjšanje skupne porabe energije z izboljšanjem energetske učinkovitosti, vključno v industriji, transportu, stavbah, kmetijstvu ter ravnanju z odpadki,
- shranjevanje energije in modernizacija energetskih omrežij, vključno z upravljanjem na strani povpraševanja, daljinskim ogrevanjem, elektroenergetskimi omrežji ter povečanjem medsebojnih povezav med državami članicami
- podpora gospodinjstvom z nizkimi dohodki, vključno s tistimi na podeželju in oddaljenih območjih, za odpravljanje energetske revščine ter posodobitev njihovih ogrevalnih sistemov in infrastrukture za mobilnost z ničelnimi emisijami
- pravičen prehod v regijah, odvisnih od ogljika, za podporo prerazporeditvi, prekvalifikaciji in izpopolnjevanju delavcev, izobraževanju, pobudam za iskanje zaposlitve in zagonskim podjetjem.

Sredstva in razpoložljive možnosti podpore umestite v širši okvir proračuna EU – večletni finančni okvir (VFO). Udeležence spodbudite, da spremljajo razprave in dogajanje v okviru prihajajočega VFO, da bi se seznanili z možnostmi podpore.

Novi večletni finančni okvir ("VFO") – Predlog proračuna EU-a za obdobje 2028-2034

Komisija je 16. julija 2025 predstavila svoj predlog za ambiciozen in dinamičen večletni finančni okvir (VFO), ki je bil le začetni predlog, ne pa končna odločitev. Za VFO je potrebno soglasje vseh treh ključnih institucij EU: Evropska komisija – svoj predlog je že predstavila, Evropski parlament – mora odobriti končni proračun, Svet EU (vseh 27 držav članic) – pa mora doseči soglasje.

Ta pogajanja običajno trajajo 1-2 leti. Glede na to, da je bil predlog predstavljen šele julija 2025, lahko pričakujemo, da se bodo pogajanja nadaljevala do leta 2026 in morda do leta 2027.

To pogajalsko obdobje predstavlja priložnost za lokalne in regionalne oblasti, energetske agencije in povezane deležnike pri prenovi stavb in energetske učinkovitosti, da:

- zagovarjajo namenske tokove financiranja
- zagovarjajo povečana sredstva za podnebne in energetske programe
- vplivajo na oblikovanje novih mehanizmov financiranja
- opozorijo na perspektive in posebnosti držav srednje in vzhodne Evrope

Končni večletni finančni okvir bi se lahko zelo razlikoval od prvotnega predloga Komisije, pri oblikovanju katerega lahko prispevate tukaj -> platforma za [javno posvetovanje in povratne informacije](#)

Za več informacij o novem EU proračunu -> [EU proračun](#)

Nekaj pomembnih dejstev o energetske učinkovitosti stavb

Novi Evropski sklad za konkurenčnost bo vlagal v strateške tehnologije. Svojo podporo bo osredotočil na štiri področja:

1. čisti prehod in razogljičenje;
2. digitalna tranzicija;
3. zdravje, biotehnologija, kmetijstvo in biogospodarstvo ;
4. obramba in veselje.

Program Obzorje bo skupaj z 10. okvirnim programom za raziskave in inovacije sodeloval z Evropskim skladom za konkurenčnost in skladom za inovacije, da bi zagotovil raziskovalne aplikacije in inovacije, ki podpirajo prizadevanja za razogljičenje.

Nacionalni in regionalni partnerski načrti, ki jih bodo pripravile države članice in regionalni organi, bodo povezali reforme s čistimi naložbami, podprli podnebne in energetske cilje EU za leto 2040 ter lokalne skupnosti in podjetja pri prehodu na čisto energijo. Nacionalni in regionalni partnerski načrti bodo združevali sredstva EU, ki jih izvajajo države članice in regije.

DOBRE PRAKSE FINANČNIH INSTRUMENTOV ZA ENERGETSKO REVNA GOSPODINJSTVA

Ena glavnih ovir pri prenovi stavb je financiranje. Na začetku so udeleženci pojasnili splošne instrumente, ki se uporabljajo za financiranje prenove. Kasneje se je poudarek zožil na primere finančnih instrumentov, ki so namenjeni energetske revnim. To velja za ranljiva gospodinjstva, ki pogosto nimajo finančnih zmožnosti, da bi si privoščila osnovne potrebe.

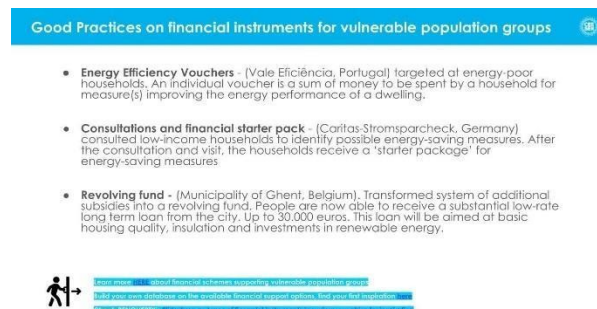

Funding Renovations

3 Barriers to stakeholder engagement

- Government Grants:** In some regions, government agencies offer grants to support specific types of renovations, especially those focused on energy efficiency, historic preservation, or community development. Check with local housing or development authorities for potential grants.
- Government Loans:** Various government-backed loan programs are designed specifically for home renovations. These loans often provide favorable terms and can include the cost of both the home purchase and renovation expenses.
- Local or State Programs:** Some municipalities or states offer programs to encourage property improvement. This might include low-interest loans, grants, or tax incentives. Research programs available in your specific location.

Pomembno je ohraniti specifikacijo in se osredotočiti na instrumente, zato so predavatelji vabljeni, da izpostavijo povezave [TUKAJ](#) o programih finančne podpore za ranljive skupine prebivalstva, [interaktivno bazo podatkov](#) o razpoložljivih možnostih finančne podpore in predstavitev RENOVERTY [o vrstah finančnih instrumentov](#) v različnih državah.

Good Practices on financial instruments for vulnerable population groups

- Energy Efficiency Vouchers** - (Vale Eficiência, Portugal) targeted at energy-poor households. An individual voucher is a sum of money to be spent by a household for measure(s) improving the energy performance of a dwelling.
- Consultations and financial starter pack** - (Caritas-Stromsparcheck, Germany) consulted low-income households to identify possible energy-saving measures. After the consultation and visit, the households receive a 'starter package' for energy-saving measures.
- Revolving fund** - (Municipality of Ghent, Belgium). Transformed system of additional subsidies into a revolving fund. People are now able to receive a substantial low-rate long term loan from the city. Up to 30,000 euros. This loan will be aimed at basic housing quality, insulation and investments in renewable energy.

[Learn more about financial schemes supporting vulnerable population groups](#)
[Find your own database on the available financial support options. Find your first inspiration here](#)
[Check RENOVERTY](#) - identifying the types of instruments and practices in existing countries' financial aid

Dobre prakse za občine pri financiranju energetske učinkovitih obnov z energetske ogroženimi gospodinjstvi vključujejo mehke ukrepe, kot so brezplačni energetski pregledi in svetovanja na kraju samem, ter ciljno usmerjene finančne instrumente, kot so energetski boni in občinski revolving sklad.

Inventar virov za usposabljanje

Dodatni zunanji viri	Tip	Ciljna skupina
PRIROČNIK O ENERGETSKI REVŠČINI	Mehki ukrepi za doseganje prihrankov energije	Energetski svetovalci
Infografika mehkih ukrepov za doseganje prihrankov energije	Mehki ukrepi za doseganje prihrankov energije	Energetski strokovnjaki
Nenasilna komunikacija (NVC)	Mehki ukrepi za doseganje prihrankov energije	Energetski strokovnjaki
Dom - Hiša	Mehki ukrepi za doseganje prihrankov energije	Energetski strokovnjaki
Predsodki in skepticizem ppt	Mehki ukrepi za doseganje prihrankov energije	Energetski strokovnjaki
Priročnik za mesta o energetski učinkovitosti hitri ukrepi za prihranek energije	Mehki ukrepi za doseganje prihrankov energije	Občine
Smernice za izvajanje strategije obnove stavb	Mehki ukrepi za doseganje prihrankov energije	Energetski strokovnjaki
Zagovarjanje trajnostne energije v Srednji in Vzhodni Evropi	Mehki ukrepi za doseganje prihrankov energije	Energetski strokovnjaki
Renoverty moduli za usposabljanje predavateljev/ Podpora skupnosti , Prihranek energije po prenovi Nasveti med prenovi Finančni mehanizmi Dobre prakse prenov Dobre prakse projektov Vrste prenov Kako motivirati Uporaba energije	Socialne veščine za pristop k energetske revnim gospodinjstvom Financiranje in drugo	Vsi
Video: Ranljive skupine: Zakaj energetska revščina še posebej	Socialne veščine za pristop k energetske revnim gospodinjstvom	Vsi

prizadene ljudi z invalidnostjo?		
--	--	--

Pogled strokovnjaka: Katere veščine so potrebne za boj proti energetske revščini	Socialne veščine za pristop k energetske revnim gospodinjstvom	Občine
Tečaj EPAH , EU Svetovalni center za energetske revščine (EPAH) – Platforma za tečaje	Socialne veščine za pristop k energetske revnim gospodinjstvom	Občine
socialne veščine za pristop k energetske revnim gospodinjstvom	Socialne veščine za pristop k energetske revnim gospodinjstvom	Energetski strokovnjaki
Priročnik EPAH za načrtovanje ukrepov proti energetske revščini	drugi: vsi	Občine
Kurikulum EPUREM EnergyManager	drugi:	Energetski strokovnjaki
Kazalniki energetske revščine Konvencije županov EU: Poročanje Konvencija županov - Evropa	drugi:	Občine
Zbirka virov o energetske revščini, vključno z primeri dobrih praks občin: Energetska revščina Konvencija županov	drugi:	Občine
Subvencije in posojila za obnovo	financiranje energetskih obnov	Vsi
Video za ozaveščanje o posledicah energetske revščine: Bréat Métropole event "Maison des sens" o energetske revščini (Nov. 2022)	Sodelovanje z lokalnimi deležniki	Vsi
Priročnik EPAH za diagnosticiranje energetske revščine	Sodelovanje z lokalnimi deležniki	Občine
7 praktičnih korakov za diagnozo energetske revščine – vodič o energetske revščini	Sodelovanje z lokalnimi deležniki	Občine

Preveden v vse EU jezike		
Orodje za energetske solidarnost – Praktični načini za energetske skupnosti za reševanje energetske revščine	Sodelovanje z lokalnimi deležniki	Vsi
Orodje za svetovanje lastnikom stanovanjskih objektov skupnostim (v Nemčiji)	Sodelovanje z lokalnimi deležniki	Veliki lastniki nepremičnin
Komunikacijski material, orodje in strategije za upravitelje stavb (v Nemčiji)	Sodelovanje z lokalnimi deležniki	Energetski strokovnjaki
Obnova z ničelno porabo energije. Kako vključiti uporabnike	Sodelovanje z lokalnimi deležniki	Energetski svetovalci
Vodnik za razvoj SECAP v CEE	Sodelovanje z lokalnimi deležniki	Občine
CEESEU gradivo za usposabljanje 1	Sodelovanje z lokalnimi deležniki	Občine
CEESEU gradivo za usposabljanje 2	engagement with local stakeholders	Občine
PANEL 2050 Regionalni treningi v Estoniji - Povzetek	Sodelovanje z lokalnimi deležniki	Energetski strokovnjaki
Vodnik za razvoj strategij za energetske obnove stavb	Ukrepi energetske obnove	Občine
Priročnik za lokalne oblasti v srednji in vzhodni Evropi da razvijejo potrdila o obnovi stavb	Ukrepi energetske obnove	Občine
Nemška sredstva za podporo prenovi Priporočila za ukrepe za bolj energetske učinkovite obnove stanovanjskega bloka	Ukrepi energetske obnove	Občine

	Ukrepi energetske obnove	Energetski strokovnjaki
--	--------------------------	----------------------------

<u>Inovativno usposabljanje o energetske učinkoviti obnovi stavb</u>	Ukrepi energetske obnove	Energetski strokovnjaki

Aneks 1: Spletne povezave na glavno usposabljanje

[**Predstavitev usposabljanja** je na voljo za uporabo tukaj.](#)

[**Priročnik za usposabljanje** za udeležence je na voljo tukaj.](#)

[Vprašalnik za sodelujoče](#)

[e-mail za prijavo](#)

[Vaja pred treningom](#)

Aneks 2: Vprašalnik

Pri vašem delu na področju spodbujanja prenove stavb in odpravljanja energetske revščine bi vam radi pomagali.

Anketa je sestavljena iz treh delov in traja približno 20–30 minut:

- ocena vaših zmožnosti ter obstoječih ovir,
- ocena obstoječega znanja, ter
- prednostne teme in oblike usposabljanja.

Anketa bo pomagala prepoznati potrebe po usposabljanju in prednostne oblike izobraževanja, da bi kar najbolj odražala in ustrezala vašim potrebam. V polja, označena z »drugo«, lahko brez zadržkov vključite tudi svoje dodatne predloge.

Hvala, ker ste jo izpolnili!

* obvezno vprašanje

1. Kako bi se identificirali?

Jaz sem...

*Označite, možnih več odgovorov.

- Občinski predstavnik
- Energetski svetovalec
- Upravitelj stavbe
- Lastnik nepremičnine
- Najemnik
- Energetski strokovnjak
- Ponudnik storitev (stavbe in objektov)
- Drugo:

2. Organizacija

*Označite samo en odgovor.

3. * Če ste izbrali "Drugo"? Napišite svojo organizacijo in vrsto organizacije:

4. Vaše ime:

*

5. Kako bi ocenili svojo zmogljivost* izvajanja projektov obnove stavb?

* zmogljivost tukaj pomeni: znanje in spretnosti, povezane z izvajanjem sorodnih nalog Označite samo en odgovor.

Zelo nizka

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Zelo visoka

6. Kako bi ocenili svojo sposobnost* za podporo ranljivim skupinam v procesu energetske obnove stavb?

* Sposobnost tukaj pomeni: znanje in veščine, povezane z izvajanjem ustreznih nalog.

Označite samo en odgovor.

Zelo nizka

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Zelo visoka

7. Ali se pri spodbujanju obnove stavb v vaši občini/državi soočate z oviram?

Označite samo en odgovor.

Ne, sploh ne

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Ja, z veliko

8. Katere ovire zaznavate pri spodbujanju obnove stavb?

Označite vse kar velja.

- Pomanjkanje možnosti financiranja
- Nizka vključenost deležnikov
- Nizka ozaveščenost ključnih ciljnih skupin
- Pravne ovire

- Pomanjkanje zaupanja
- Zapletena organizacija postopka
- Drugo:

9. Katere ovire zaznavate pri vključevanju ranljivih skupin prebivalstva v proces obnove stavb?

Označite vse kar velja.

- Pomanjkanje ustreznih finančnih možnosti
- Organizacija postopka
- Zanimanje ljudi
- Pomanjkanje zaupanja
- Pomanjkanje (sredstev za) komunikacijske in ozaveščevalne materiale
- Drugo:

10. Prosimo, ocenite svoje trenutno znanje o naslednjih temah.

Kako dobro poznate različne vrste prenove stavb?

Označite samo en odgovor.

Sploh ni poznano

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Zelo poznano

11. Kako dobro poznate različne vidike energetske učinkovitosti v stavbah?

Označite samo en odgovor.

Sploh ni poznano

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Zelo poznano

12. Kako bi ocenili svoje znanje o razpoložljivih možnostih podpore za prenovu stavb?

Označite samo en odgovor.

Sploh ni poznano

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Zelo poznano

13. Kako bi ocenili svoje znanje o razpoložljivih finančnih instrumentih financiranja obnove stavb?

Označite samo en odgovor

Sploh ni poznano

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Zelo poznano

14. Kako bi ocenili svoje znanje ali izkušnje na naslednjih področjih:

Označite le eno možnost na vrstico.

	Omejeno	Ustrezno	Napredeno
Prepoznavanje potreb: Prepoznavanje specifičnih potreb in prednostnih nalog ranljivih gospodinjstev v projektih obnove stavb			
Usmerjanje po virih: Poznavanje razpoložljivih podpornih storitev, subvencij in virov za ranljiva gospodinjstva			
Kreativno reševanje problemov: Razvijanje inovativnih rešitev za premagovanje izzivov, s katerimi se soočajo ranljiva gospodinjstva med obnovami.			

15. Prosimo, ocenite svojo raven izkušenj na naslednjih področjih:

Označite le eno možnost na vrstico.

	Omejeno	Zmerno	Intenzivno
Organizacija delavnic ali dogodkov v skupnosti za vključevanje ranljivih gospodinjstev v projekte obnove stavb.			
Spodbujanje dialoga in partnerstev med deležniki za povečanje vključenosti.			
Sodelovanje z lokalnimi organizacijami, voditelji skupnosti ali vladnimi agencijami za podporo ranljivim gospodinjstvom			

16. Kako bi ocenili svojo sposobnost vključevanja različnih deležnikov v proces obnove stavb?

Označite samo en odgovor

Zelo nizko

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Zelo visoko

17. Kako bi ocenili svoje znanje o procesu odločanja pri obnovi stavb?

Označite samo en odgovor

Zelo nizko

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Zelo visoko

18. Kako dobro ste seznanjeni z nedavnimi političnimi spremembami, povezanimi z obnovo stavb v vaši državi?

Označite samo en odgovor

Zelo seznanjen/a

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Sploh nisem seznanjen/a

19. Kako dobro ste seznanjeni z nedavnimi političnimi spremembami, povezanimi z obnovo stavb v EU?

Označite samo en odgovor

Zelo seznanjen/a

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Sploh nisem seznanjen/a

20. Kako dobro ste seznanjeni z možnostmi dodatnega financiranja projektov, povezanih z obnovo stavb in energetskega siromaštva?

Označite samo en odgovor

Zelo seznanjen/a

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Sploh nisem seznanjen/a

21. Prosimo, označite svojo stopnjo samozavedanja pri naslednjih komunikacijskih veščinah: *

Označite le eno možnost na vrstico.

	Nov sem v tem	Poznam nekaj tehnik	V tem sem vešč/a
Aktivno poslušanje: Prikazovanje empatije in razumevanja med pogovori z ranljivimi gospodinjstvi			
Jasnost v komunikaciji: Posredovanje tehničnih informacij na razumljiv način različni populaciji			
Neverbalna komunikacija: Zavedanje govorice			

telesa in gibov v medsebojni interakciji			
---	--	--	--

Reševanje konfliktov: Obvladovanje nesoglasij ali konfliktov z občutljivostjo in profesionalnostjo			
--	--	--	--

22. Kako bi ocenili svojo stopnjo strinjanja z naslednjim:

- Označite vse kar velja.

	100% se strinjam	Delno se strinjam	Ne toliko
Imam izkušnje pri vzpostavljanju pozitivnih odnosov z ranljivimi gospodinjstvi, ki temeljijo na medsebojnem spoštovanju in razumevanju.			
Navajen/a sem izkazovati empatijo do izzivov, s katerimi se soočajo ranljiva gospodinjstva			
Zame je najpomembnejša prioriteta spoštovati kulturne razlike in temu primerno prilagajati komunikacijske stile			

23. Prosimo, ocenite svojo stopnjo razumevanja ali izkušenj na naslednjem področju: *

	Omejeno	Srednje	Zelo dobro
Kako dobro poznate socialno-ekonomske izzive, s katerimi se soočajo ranljiva gospodinjstva?			
Kako bi ocenili svoje znanje o specifičnih potrebah in skrbih ranljivih gospodinjstev pri projektih prenove stavb			
Kako dobro razumete kulturno raznolikost in občutljivost pri sodelovanju z ranljivimi gospodinjstvi?			

24. Katere so po vašem glavne teme, ki jih potrebujete da nadgradite svoje znanje, spretnosti in sposobnosti, da bi izboljšali svoje delo pri prenovi stavb?

Označite vse kar velja.

- Komunikacija in vključevanje ranljivih skupin prebivalstva
- »vse na enem mestu« za obnovo zgradb
- Možnosti financiranja prenove stavb
- Ključni razvo politike na področju prenove stavb
- Mehanizem podpore EU-a
- Pravne in tehnične zahteve
- Reševanje konfliktov
- Drugo:

Katere so glavne teme, na katerih bi morali po vašem mnenju nadgraditi svoje znanje, spretnosti in sposobnosti, da bi izboljšali svoje delo na področju energetske revščine??

Označite vse kar velja.

- Komunikacija in vključevanje ranljivih skupin prebivalstva
- »vse na enem mestu« za energetske revščine
- Možnosti financiranja za zmanjševanje energetske revščine
- Diagnosticiranje energetske revščine
- Lokalni in nacionalni mehanizmi podpore
- Vključevanje deležnikov pri zmanjševanju energetske revščine
- Reševanje konfliktov
- Drugo:

25. Kateri način učenja vam najbolj ustreza?

Označite vse kar velja.

- Rad/-a se učim skupaj s sovrstniki
- Rad/-a poslušam strokovnjake ter uporabljam namensko pripravljene materiale
- Rad/-a uporabljam svoje znanje in delam na resničnih projektih
- Rad/-a se učim v svojem tempu
- Najlažje se učim z grafiko in videoposnetki
- Da popolno razumem, potrebujem več ponovitev
- Pred izvedbo rada razpravljam o tem, kar sem se naučil/-a
- Rad/-a eksperimentiram: preden me nekaj prepriča, da deluje moram poskusiti
- Dajte mi znanstvene dokaze, kako naj sicer vem, ali je res, kar slišim?
- Raje imam strukturiran, vnaprej določen format, nimam časa slediti samostojnim postopkom.
- Drugo:

26. Vas zanima učenje in izmenjava znanja s sodelavci oziroma med sovrstniki?

* Označite samo en odgovor.

Ne

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Ja

27. Kateri materiali za usposabljanje bi bili za vas najbolj primerni?

* Označite vse kar velja.

- Predstavitve
- Vodniki / Roadmaps
- Letaki
- Videi / posnetki
- Spletni tečaji
- Simulacijske igre
- Praktične izkušnje
- Projektno delo
- Ogledi
- Naloge, ki temeljijo na reševanju problemov
- Debate
- Vizualna gradiva
- Drugo:

Aneks 3: Pravila usposabljanja, Pismo udeležencem o odgovornosti in zaupnosti

Pravila usposabljanja

Glavni cilj projekta CEESEN-BENDER je opolnomočiti ter podpreti ranljive lastnike stanovanj in najemnike, ki živijo v večstanovanjskih stavbah, skozi proces prenove. Ocena potreb med energetske strokovnjaki v državah, ki sodelujejo v projektu, je pokazala zanimanje in potrebo po izboljšanju mehkih in socialnih veščin za delo z ranljivimi družbenimi skupinami. Usposabljanje je podprto z gradivi in drugimi učnimi materiali, ki podpirajo vsebino..

Cilji

1. Povečati razumevanje družbenih vidikov procesa prenove stavb
2. Raziskati etične vidike dela z ranljivimi skupinami ter razumeti čustva in izkušnje povezane z energijsko revščino
3. Pri energetske vedenju poudariti pomen kulturnega ozadja
4. Razumeti vire in vzroke predsodkov ter skepticizma glede procesa prenove stavb
5. Izboljšati mehke veščine strokovnjakov za delo z ranljivimi družbenimi skupinami z učenjem principov aktivnega poslušanja in nenasilne komunikacije

Kdo izvaja usposabljanje?

Usposabljanje sta zasnovala in izvedla by xx/yyy

Ozadje in informacije o predavatelju:

Pravila med usposabljanjem

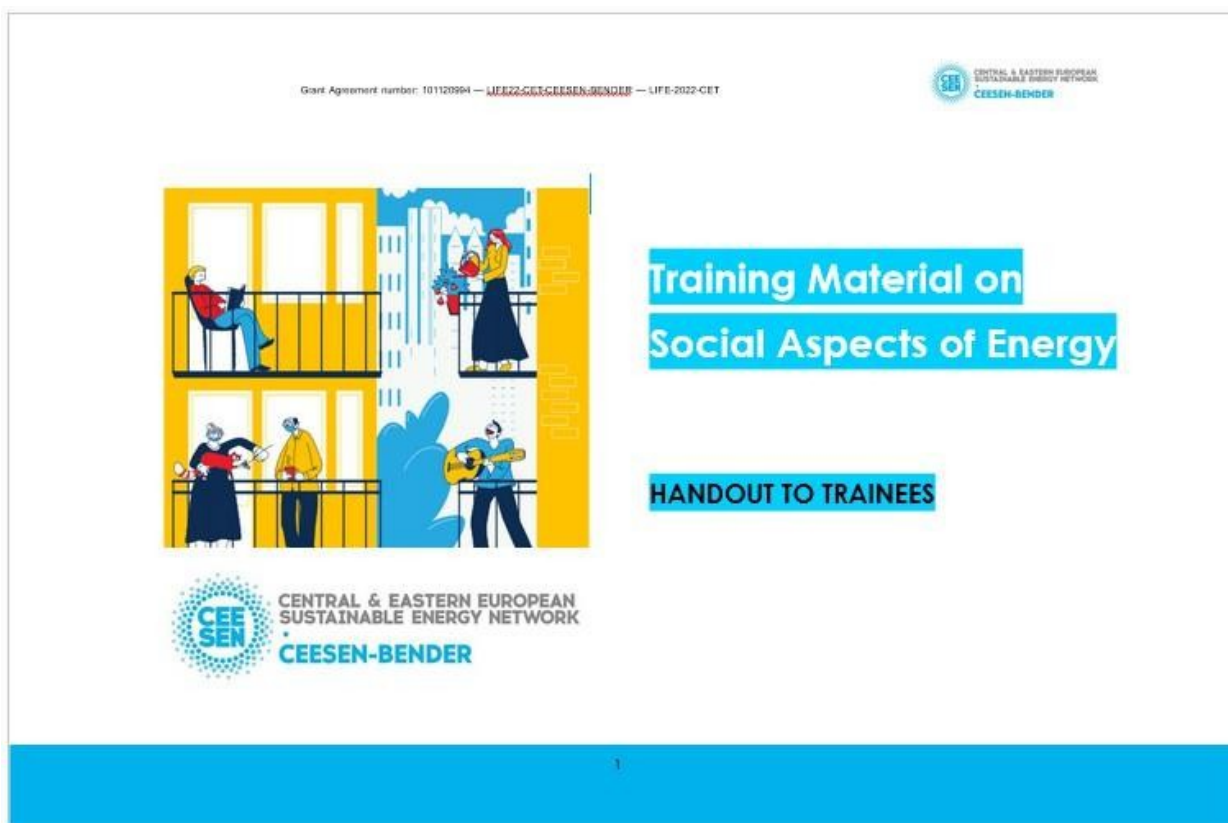
1. **Bodite točni in pripravljeni:** bodite točni.
2. **Spoštujte predavatelja in soudeležence:** pokažite spoštovanje do predavatelja, gostujočih predavateljev ter drugih udeležencev s pozornim poslušanjem, brez motenj in s pozitivnim odnosom skozi celotno usposabljanje ali delavnico.
3. **Spoštujte raznolikost:** bodite spoštljivi do vseh udeležencev, ne glede na njihovo ozadje, izkušnje ali stališča.
4. **Sprejmite različn mnenja:** sprejmite povratne informacije od so-udeležencev o svojih mnenjih in spoštujte raznolikost izkušenj udeležencev.
5. **Sledite navodilom in smernicam** poslušajte navodila in se držite pravil, določenih za usposabljanje ali delavnico, da bo potek vsebine nemoten.
6. **Skrbno in vestno uporabljajte materiale in opremo za usposabljanje**
7. **V učilnicah se brez dovoljenja vzdržite snemanja videoposnetkov in/ali zvoka ter fotografiranja.**
8. **Vprašajte za pojasnilo, če je potrebno:** Če imate vprašanja ali potrebujete pojasnilo o katerikoli temi, ne oklevajte in vprašajte.
9. **Ostanite aktivno vključeni** skozi celotno usposabljanje the training.
10. **Odnesite znanje in veščine s seboj.**

Odgovornost in zaupnost

1. Udeleženci in predavatelji so dolžni varovati zaupnost in brez predhodnega pisnega soglasja predavatelja ne smejo razkriti nobenih osebnih podatkov, ki so jih pridobili med usposabljanjem ali kot rezultat pogovorov ali druge komunikacije z predavateljem ali drugimi udeleženci.
2. Gradiva za usposabljanje lahko uporabljate, razvijate ter prevajate za potrebe projekta CEESEN-BENDER. Vsebina, kot so slike, videoposnetki ali besedilo, vključena v gradiva za usposabljanje, ne smejo biti uporabljena brez dovoljenja avtorjev izven namenov projekta CEESEN-BENDER.
3. Udeleženci se strinjajo s snemanjem ali fotografiranjem za namene poročanja. Predavatelji morajo od udeležencev zahtevati pisno informirano soglasje v primeru objave kakršnega koli videoposnetka ali fotografije, posnete med usposabljanjem.
4. Predavatelji si pridržujejo pravico, da kateremu koli udeležencu zavrnejo izvajanje usposabljanja in kadar koli zahtevajo, da se udeleženca odstrani iz prostora za usposabljanje, če menijo, da je udeleženec (i) iz kakršnega koli razloga neprimeren za udeležbo na usposabljanju ali njegovo dokončanje, ali (ii) da je udeleženčevo vedenje kakor koli nevarno, žaljivo ali bi kako drugače motilo pravilen potek usposabljanja

Aneks 4. Gradivo za udeležence

Priročnik je zasnovan tako, da podpira nadaljnje poglobljeno učenje v specifičnih modulih usposabljanja. [Priročnik si lahko ogledate tukaj.](#)

Co-funded by
the European Union

Projekt CEESEN-BENDER je bil financiran iz programa Evropske unije za okolje in podnebne ukrepe (LIFE 2021-2027) v okviru sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE 101120994. Informacije in stališča, navedena v tem gradivu, so last avtorjev in ne izražajo nujno uradnega mnenja Evropske unije ali agencije CINEA. Niti Evropska unija niti organ, ki dodeljuje sredstva, zanje ne moreta biti odgovorna.